

2022

Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego powiatu sztumskiego

Powiatowa Stacja Sanitarno -
Epidemiologiczna w Malborku

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

Spis treści

WSTĘP.....	4
SEKCJA PRZECIWEPIDEMICZNA.....	5
SEKCJA BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH	33
SEKCJA HIGIENY KOMUNALNEJ.....	42
SEKCJA HIGIENY PRACY.....	47
SEKCJA HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY.....	50
OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA.....	54
ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY.....	58

WSTĘP

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Malborku zgodnie z ustawą z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej przedstawia przynajmniej raz w roku ocenę stanu sanitarno – higienicznego i sytuacji epidemiologicznej powiatu sztumskiego.

Stan epidemii wprowadzono w Polsce od 20 marca 2020 r. i został zniesiony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 maja 2022 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2022 r. poz. 1025). Obecnie od 16 maja 2022 r. na terenie Polski obowiązuje stan zagrożenia epidemicznego. Zniesienie stanu epidemii uzasadnione było poprawą stanu epidemiologicznego w Polsce, zmniejszeniem gwałtownego rozprzestrzeniania się zakażeń i zmniejszeniem liczby osób hospitalizowanych. Stan zagrożenia epidemicznego będzie aktualny do odwołania.

Państwowa Inspekcja Sanitarna w Malborku w 2022 r., w związku z trwającą trzeci rok pandemią koronawirusa SARS-CoV-2 na całym świecie, realizowała zadania związane z ograniczaniem rozprzestrzeniania się zachorowań zakażeń wirusem SARS-CoV-2 oraz zachorowań na COVID-19. Przy ogromnym wsparciu cyfryzacji Państwowej Inspekcji Sanitarnej i nieustannym rozwoju systemu SEPIS (System Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej) przeprowadzono wywiady epidemiologiczne, raportowano dane, prowadzono nadzór nad ogniskami epidemicznymi. Główny Inspektorat Sanitarny otrzymał **nagrodę ONZ**, która potwierdza, że SEPIS należy do najlepszych rozwiązań informatycznych wspierających walkę z pandemią.

W ocenie stanu bezpieczeństwa powiatu sztumskiego przedstawiono również informacje o warunkach higieny środowiska, bezpieczeństwa żywności i żywienia i produktów kosmetycznych, higienie pracy w zakładach pracy, higienie procesów nauczania i wychowania, higienie wypoczynku i rekreacji, warunków higieniczno - sanitarnych obiektów użyteczności publicznej, działalności oświatowo – zdrowotnej oraz promocji zdrowia.

Ocenę stanu sanitarno – higienicznego oraz sytuacji epidemiologicznej powiatu sztumskiego jak i wiele innych interesujących informacji znajdą Państwo na naszej stronie internetowej <https://www.gov.pl/web/psse-malbork/> i Facebooku.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Malborku

Elżbieta Zybko

SEKCJA PRZECIWEPIDEMICZNA

Organy Inspekcji Sanitarnej zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2022 poz. 1657 ze zm.) i wytycznymi organów nadrzędnych zajmują się monitorowaniem sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych i zakażeń, a także nadzorem nad szczepieniami ochronnymi oraz nadzorem nad warunkami higieniczno – sanitarnymi w podmiotach wykonujących działalność leczniczą na terenie powiatu sztumskiego.

Ubiegły rok, to rok permanentnie pojawiających się mutacji wirusa SARS-CoV-2, które rozpoczynały następne fale wzrostu zakażeń, hospitalizacji i zgonów na nadzorowanym terenie. W 2022 r. w powiecie sztumskim zarejestrowano 2132 przypadki zakażeń SARS-CoV-2 i była to liczba zdecydowanie niższa o ponad 717 w porównaniu z rokiem ubiegłym.

Standardem w ostatnich latach była praca w trybie dwuzmianowym przez 7 dni w tygodniu, zapewniając bieżącą obsługę zgłoszeń napływających do Inspekcji w przedziale godz. 7-21. Ponadto w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej prowadzony był stały 24 godzinny dyżur zapewniający podejmowanie działań w sytuacjach kryzysowych, aby zapewnić bezpieczeństwo epidemiologiczne i sanitarno-higieniczne mieszkańców powiatu sztumskiego.

W roku 2022 r. odnotowano pierwszy przypadek zachorowania na małpią ospę w Europie. W dniu 23 maja 2022 r. Europejskie Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób (European Centre for Disease Prevention and Control, ECDC) opublikowało ocenę ryzyka, dotyczącą wykrycia przypadków ospy małpiej w krajach Unii Europejskiej. Przypadki ospy małpiej zostały zgłoszone w 8 państwach UE (Belgia, Francja, Niemcy, Włochy, Portugalia, Hiszpania, Szwecja i Holandia). W Polsce 10 czerwca 2022 r. potwierdzono pierwszy przypadek ospy małpiej, rzadkiej, odzwierzęcej choroby wirusowej, zwykle występującej w zachodniej i środkowej Afryce.

Zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych i zakażeń.

Monitorowanie sytuacji epidemiologicznej zachorowań na choroby zakaźne odbywa się poprzez prowadzenie rejestrów, sporządzanie analiz przypadków i raportów dotyczących chorób. Rejestry podejrzeń i rozpoznań zakażeń, chorób zakaźnych i zgonów z powodu zakażeń lub chorób zakaźnych w 2022 r., prowadzone były na podstawie zgłoszeń przekazywanych do PPIS w Malborku przez lekarzy, podmioty lecznicze i kierowników laboratoriów medycznych, w oparciu o art. 27 i art. 29 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób

zakaźnych u ludzi (t. j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1657 ze zm.). Zgłoszenia podlegały każdorazowo weryfikacji oraz klasyfikacji wg. obowiązujących w Polsce kryteriów definicji przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego. Otrzymane dane były podstawą do podjęcia działań przeciwepidemicznych tj., ustaleniu źródła zakażenia, analizie mechanizmów oporności czynników chorobotwórczych, a także monitorowaniu narastania oporności bakterii na antybiotyki. Działania te obejmowały również analizę dróg transmisji, ustaleń osób z kontaktu narażonych na zakażenie lub zachorowanie, a celem prowadzonych dochodzeń było zapobieganie rozprzestrzenianiu się chorób, objęcie nadzorem epidemiologicznym, kwarantanną, izolacją nałożoną przez lekarza na osoby chore i narażone na zakażenie. Łączna liczba wywiadów epidemiologicznych przeprowadzonych w związku ze sprawowanym nadzorem-4366.

Wirus SARS-CoV-2 wywołujący chorobę Covid – 19

W 2022 r. w trakcie nadal trwającej epidemii w powiecie sztumskim zarejestrowano 2132 przypadków zakażeń SARS-CoV-2/ zachorowań na Covid – 19. Liczba przypadków była mniejsza o 717 w porównaniu z rokiem 2021, w którym zarejestrowano 2849 przypadki zakażeń SARS-CoV-2. Największą liczbę zakażeń SARS-CoV-2 zarejestrowano w okresie styczeń – marzec, ponowny wzrost zakażeń odnotowano w sierpniu i wrześniu. W 2022 r. zarejestrowano 17 zgonów z powodu Covid-19, tj. o 37 zgonów mniej niż w 2021 r. kiedy zarejestrowano 54 zgonów. Najwyższą liczbę zgonów 7 odnotowano w miesiącu lutym. Kwarantanną objęto do marca 4567 osób w 2022 r. zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 25 marca 2022 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2022 poz. 679), natomiast status ozdrowieńca uzyskało 2313 osób.

Zakażenie koronawirusem SARS-CoV-2 może wystąpić u ludzi w każdym wieku. Analiza zachorowań pokazuje, że najcięższy przebieg choroby obserwuje się u osób niezaszczepionych i osób starszych, z rozpoznanymi wcześniej chorobami przewlekłymi (przede wszystkim układu sercowo-naczyniowego, zaburzeniami neurologicznymi lub cukrzycą) lub zaburzeniami odporności. Dotyczy to także przypadków śmiertelnych. Informacje o liczbie wykonanych testów i liczbie zachorowań są dostępne na stronie <https://www.gov.pl/web/koronawirus>. Wirus szerzy się drogą kropelkową i wnika do naszego organizmu poprzez drogi oddechowe. Do podstawowych metod zapobiegania zakażeniom SARS-CoV-2 zalicza się noszenie maseczek ochronnych, trzymanie dystansu społecznego, częste i dokładne mycie rąk, dezynfekcja dłoni oraz unikanie dotykania twarzy nieumytymi dłońmi. Jednak najskuteczniejszą metodą uniknięcia zachorowania na Covid-19 są szczepienia. Obecnie prowadzone są szczepienia przypominające.

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

Jako dawkę przypominającą można stosować:

- Preparat szczepionkowy mRNA Comirnaty (Pfizer-BioNTech),
- Preparat szczepionkowy mRNA Spikevax (Moderna),
- Preparat szczepionkowy wektorowy COVID-19 Vaccine Janssen,

Jako druga dawka przypominająca podawany jest preparat szczepionkowy zaktualizowany dla wariantu Omikron, a czwartą dawkę preparatu szczepionkowego przeciw COVID-19 mogą przyjąć osoby, które otrzymały pełny schemat szczepienia podstawowego oraz pierwszą dawkę przypominającą przeciw COVID-19.

Po uzyskaniu pełnego szczepienia otrzymuje się dokument potwierdzający **zaszczenie tzw. unijny certyfikat Covid (UCC)**. **Unijny Certyfikat COVID (UCC)** to elektroniczne zaświadczenie, które ułatwia bezpieczne i swobodne przemieszczanie się między krajami w czasie pandemii. Po otrzymaniu czwartej dawki unijny certyfikat jest aktualizowany do ilości podanych dawek preparatu szczepionkowego.

Jedną z najnowszych mutacji koronawirusa, która budzi szczególne zaniepokojenie epidemiologów na całym świecie jest tzw. **wariant Omikron**, wykryty w listopadzie 2021 r. po raz pierwszy w Południowej Afryce. Omikron **podzielił się na co najmniej pięć różnych gałęzi, nazwanych od BA.1 do BA.5**.

Preparaty szczepionkowe zaktualizowane dla podwariantu Omicron BA.1.:

- Preparat szczepionkowy Spikevax Bivalent Original/Omicron BA.1. (Moderna)
- Preparat szczepionkowy Comirnaty Original/Omicron BA.1. (Pfizer-BioNTech)

Preparat szczepionkowy zaktualizowany dla podwariantu Omicron BA.4/BA.5.:

- Preparat szczepionkowy Comirnaty Original/Omicron BA.4/BA.5. (Pfizer-BioNTech)

Objawy COVID-19 są zbliżone do innych infekcji układu oddechowego i postawienie diagnozy wymaga wykonania badań laboratoryjnych. W 2022 r. u zakażonych pacjentów zaobserwowano: gorączkę, suchy kaszel, ból gardła, uczucie zmęczenia lub osłabienia. Rzadziej występowały: bóle mięśniowe, biegunka, zapalenie spojówek, ból głowy, utrata węchu lub smaku. W przebiegu COVID-19 występowały: duszność, ból/uczucie ucisku w klatce piersiowej, zaburzenia ruchowe.

Nadal liczne przypadki choroby przebiegają w sposób bezobjawowy lub skąpoobjawowy, z niewielką manifestacją kliniczną, która przypomina typowe przeziębienie. Warto pamiętać, że nawet osoba

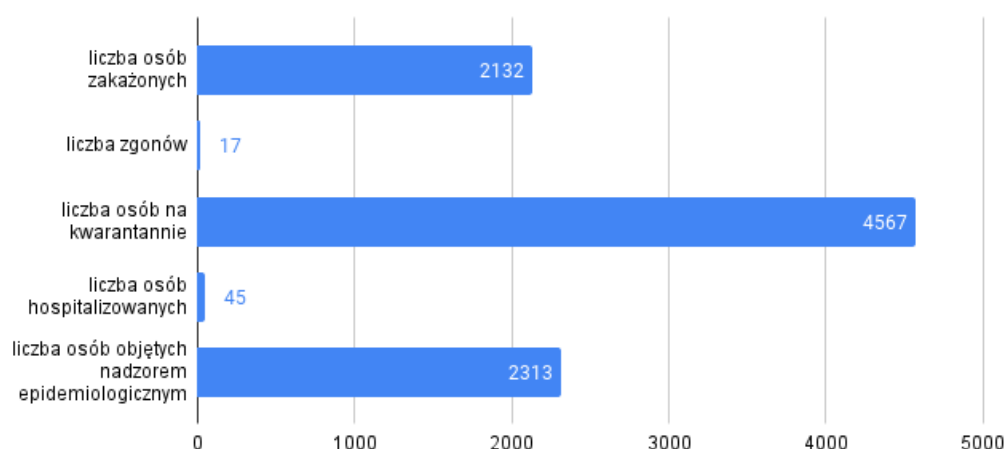
Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

chorująca bez nasilonych objawów stanowi potencjalne źródło zakażenia dla innych, którzy mogą przejść COVID-19 w o wiele bardziej niebezpieczny sposób. Obecnie szczepienia ochronne nadal stanowią skuteczny, podstawowy sposób walki z pandemią COVID-19.

Poniżej link do Narodowego Programu Szczepień przeciw Covid-19

<https://www.gov.pl/web/szczepimysie/narodowy-program-szczepien-przeciw-covid-19>

Wybrane dane epidemiologiczne dotyczące epidemii Covid-19 w powiecie sztumskim w 2022 roku

Istotnym elementem kontroli przebiegu epidemii było wykonywanie testów diagnostycznych w kierunku potwierdzenia zakażenia SARS-CoV-2. Testy zlecane były przez podmioty lecznicze, lekarzy POZ, pracowników PSSE w Malborku, a także zakupione i wykonywane samodzielnie przez mieszkańców powiatu sztumskiego.

Na terenie powiatu sztumskiego w 2022 r. zarejestrowano 7 ognisk epidemicznych instytucjonalnych o etiologii SARS-CoV-2 (w roku 2021 było zgłoszonych 8). Ogniska występowały w szkołach - 1, w szpitalach - 1, w ośrodkach pomocy – 2, w Zakładach Karnych -1, w zakładach pracy -2.

Działania związane ze zwalczaniem epidemii SARS CoV-2

- informowanie osób do poddania się obowiązkowej kwarantannie w związku z kontaktem z osobą zarażoną wirusem SARS-CoV-2 (do 28 marca 2022 r.)

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

- informowanie osób o poddaniu się obowiązkowej izolacji/samoizolacji w warunkach domowych, u których wykryto obecność wirusa SARS-CoV-2,
- informowanie o objęciu nadzorem epidemicznym osób mających styczność ze źródłem biologicznego czynnika chorobotwórczego,
- opracowywanie ognisk,
- sporządzanie protokołów dochodzeń epidemiologicznych SARS-CoV-2.

Pracownicy Inspekcji Sanitarnej pełniąc codzienny dyżur telefoniczny odpowiadali na pytania odnośnie wprowadzonych w kraju przepisów i ograniczeń podczas stanu epidemii, jak również stanu zagrożenia epidemicznego. Raportowano do różnych instytucji w tabelach Excel dane dotyczące sytuacji epidemiologicznej, odpowiadano pocztą elektroniczną na szereg zapytań, wystawiano zaświadczenia po przebytej izolacji domowej lub kwarantannie domowej, opracowywano wnioski o udostępnienie informacji publicznej, wystawiano decyzje o nałożeniu kary za złamanie kwarantanny domowej czy izolacji, opracowywano ogniska choroby, sporządzano sprawozdania dla samorządowców zwracających się, o niezwłoczne przedstawienie zestawień z podziałem na dni i powiaty, komentarze oraz sprostowania, interwencje dotyczące nie przestrzegania reżimu sanitarnego w czasie epidemii SARS-CoV-2.

W 2022 r. w ramach prowadzonych postępowań administracyjnych:

- wydano 7 decyzji administracyjnych za złamanie obowiązku izolacji, kwarantanny, na łączną kwotę 700 zł.,
- wydano 23 zaświadczenia o odbyciu obowiązkowej izolacji/kwarantanny domowej,
- wydano 1 decyzję administracyjną o odmowie skrócenia obowiązkowej kwarantanny osób mających styczność ze źródłem biologicznego czynnika chorobotwórczego SARS-CoV-2.

W 2022 r. z terenu powiatu sztumskiego wpłynęły do PPIS w Malborku 2 prośby o interwencję w zakresie niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego w Zakładzie Karnym oraz niewłaściwej opieki nad pacjentem w podmiocie leczniczym. Obie okazały się bezzasadne, w tym jedną w części przekazano do właściwego organu.

Grypa

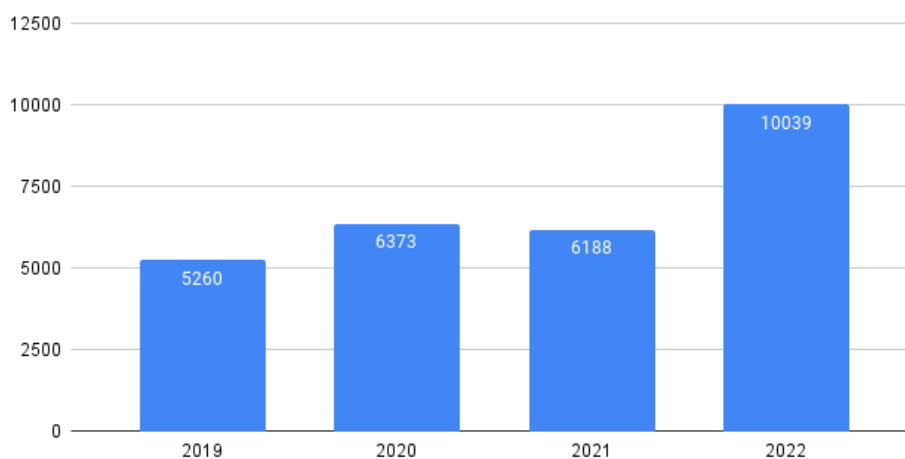
Całkowita liczba zachorowań na grypę i infekcje grypopodobne na terenie powiatu sztumskiego wyniosła w 2022 roku **10390**, zgodnie z danymi ze sprawozdań MZ-55 i była wyższa o 4202 w stosunku do 2021 roku (w 2020 r. 6188 osoby). Nie skierowano osób do hospitalizacji z powodu objawów ze strony układu oddechowego oraz wysokich parametrów stanu zapalnego.

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

Nie zarejestrowano zgonów z powodu grypy. Podane przypadki zachorowań, które zawarte są na wykresie stwierdzono na podstawie objawów klinicznych. Wśród wymienionej ogólnej liczby zachorowań na grypę i infekcje grypopodobne najczęściej zachorowań stwierdzono w przedziale wiekowym 15 – 64 lata.

Grypa jest ostrą chorobą zakaźną układu oddechowego, którą mogą powodować 3 typy wirusa grypy - A, B, C. Za epidemiczny wzrost zachorowań na grypę odpowiadają głównie wirusy grypy typu A i B, natomiast wirusy grypy typu C wywołują zachorowania sporadycznie, zwykle o łagodnym przebiegu. Powikłania grypy, głównie ze strony układu oddechowego i układu krążenia, mogą prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych, ze zgonem włącznie. Informacje o liczbie zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę i infekcje grypopodobne zbierane są w postaci sprawozdań MZ-55 przesyłanych przez lekarzy do Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Malborku. Epidemiologiczna definicja grypy, podana w ww. formularzu, pozwala na wykazanie wszystkich ostrych infekcji układu oddechowego, niezależnie od etiologii, jako przypadki grypy lub zachorowań grypopodobnych, dlatego wykazywane dane liczbowe są bardzo wysokie.

Liczba podejrzeń i zachorowania na grypę oraz zachorowania grypopodobne w powiecie sztumskim w latach 2019 - 2022

Nadal najskuteczniejszą metodą uniknięcia zachorowania na grypę i związaną z nią powikłań jest profilaktyka corocznego szczepienia. Poziom zaszczepienia populacji w Polsce jest jednym z najniższych w Europie ok. 4%, prawdopodobnie wynika z braku świadomości społecznej dotyczącej korzyści wynikających z profilaktyki grypy oraz znaczącego udziału ruchów antyszczepionkowych.

Krztusiec

W 2022 r. w powiecie sztumskim nie zarejestrowano przypadków zachorowania na krztusiec, podobnie jak w roku 2021 nie odnotowano zachorowań.

Krztusiec jest ostrą chorobą zakaźną układu oddechowego, powszechnie znany jako koklusz przebiegający z typowym napadowym, szczekającym kaszlem i brakiem tchu. Czynnikiem etiologicznym zakażenia są pałeczki *Bordetella pertussis*. Przebyte krztuśca pozostawia długotrwałą odporność organizmu, ale powtórne zachorowanie jest możliwe. Przed wprowadzeniem masowych szczepień przeciw krztuścowi w 1960 roku, corocznie w Polsce odnotowywano kilkadziesiąt tysięcy zachorowań. Krztusiec był częstą przyczyną zgonów u dzieci poniżej 1 roku życia. Po wprowadzeniu szczepień na szeroką skalę szczepionką DTP liczba zachorowań na krztusiec w ciągu kolejnych lat zmniejszyła się prawie 100-krotnie. W latach 80-tych odnotowywano poniżej 500 przypadków krztuśca rocznie. Od połowy lat 90-tych obserwowano wzrost zachorowań na tę chorobę. Następnie od 2005 roku zaobserwowano poprawę sytuacji epidemiologicznej krztuśca związaną z wprowadzeniem w 2003 roku dawki przypominającej szczepionki u dzieci w 6 roku życia, a od roku 2016 do kalendarza szczepień wprowadzono dodatkową przypominającą dawkę szczepionki dla 14 latków.

Świnka

W 2022 roku nie zarejestrowano 2 zachorowania na świnkę u osób niezaszczepionych, natomiast w 2021 r. w powiecie sztumskim zanotowano 1 przypadek zachorowania u dziecka w wieku do lat 7.

Świnka jest ogólnoustrojową chorobą, zakaźną wywołaną wirusem świnki (paramyksowirus), której najbardziej charakterystycznym przebiegiem jest wystąpienie obrzęku ślinianek przyusznych. Choroba może powodować powikłania np. zapalenia jąder u mężczyzn, zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych, zaburzenia ośrodkowego układu nerwowego. Źródłem zakażenia jest chory człowiek. Okres wylegania choroby wynosi 14–24 dni (przeciętnie 17 dni). Zakaźność występuje już przed obrzękiem ślinianek przyusznych (przyusznic) i do 2 tygodni od początku choroby. W Polsce występuje coraz rzadziej ze względu na wprowadzone powszechne szczepienia dzieci wg PSO w 2 r. ż. i 10 r. ż. życia dzieci otrzymują trójskładnikową szczepionkę przeciwko odrze, śwince i różyczce. W populacji niezaszczepionej zachorowania występują głównie w wieku przedszkolnym i szkolnym. Bardzo rzadko możliwe są zachorowania u osób zaszczepionych.

Płonica (szkarlatyna)

W 2022 roku na terenie powiatu sztumskiego zarejestrowano 5 przypadków płonicy w przedziale wiekowym do lat 6, osoby niezaszczepione (w 2021 r. zarejestrowano 1 zachorowanie u dziecka w wieku 5 lat, natomiast w 2020 r. zarejestrowano 14 przypadków).

Płonica jest ostrą, zakaźną, wysypkową chorobą, przebiegającą z zapaleniem migdałków i gardła. Szkarlatyna (płonica) to choroba bakteryjna, spowodowana przez zakażenie paciorkowcami. Źródłem zakażenia jest chory na anginę lub płonicę. Zarazić się można drogą kropelkową, a także przez przedmioty lub pokarmy zakażone przez chorego. Ryzyko zachorowania po kontakcie domowym osoby wrażliwej z chorym, ocenia się na 25%. Chorują głównie dzieci, u dorosłych choroba zdarza się rzadko. Najczęściej do zakażenia dochodzi w przedszkolach i szkołach. Zachorowania zdarzają się częściej w miesiącach jesiennych i zimowych. Choroba wylega się krótko – od 12 godzin do 4 dni. Nie ma szczepionki chroniącej przed zachorowaniem na szkarlatynę. Jedynym sposobem zapobiegania jest unikanie kontaktu z osobami chorymi. Chorzy powinni być izolowani przez 24 godziny od rozpoczęcia leczenia właściwym antybiotykiem.

Poliomyelitis- nie zarejestrowano zachorowań, zarejestrowano 1 zachorowanie na OPW

Zgodnie z programem WHO eradykacji poliomyelitis kontynuowano czynny nadzór nad podmiotami leczniczymi, mając na celu zwiększenie zgłaszalności oraz wirusologicznej weryfikacji ostrych porażen wiotkich, w związku z utrzymującą się możliwością przywlekania wirusa polio z regionów endemicznego występowania dzikich szczepów, m. in. przypadkami polio, które wystąpiły w Ukrainie.

Program Eradykacji Polio, wprowadzony w Polsce w 1990 roku, obejmuje nadzór kliniczny, epidemiologiczny i wirusologiczny nad przypadkami ostrego porażenia wiotkiego z osłabieniem mięśni szkieletowych u dzieci w wieku < 15 r. ż. Taki rodzaj nadzoru jest najbardziej czułym wskaźnikiem potwierdzającym lub wykluczającym występowanie w danym kraju i regionie dzikich szczepów poliowirusów. WHO zaleca, aby nadzór epidemiologiczny dotyczył przypadków ostrego porażenia wiotkiego, uwzględniających następujące zachorowania:

1. Zapalenie wielonerwowe, w tym zespół Guillain – Barre
2. Poprzeczne zapalenie rdzenia
3. Neuropatie pourazowe
4. Inne ostre porażenia wiotkie u dzieci < 15 r. ż. z wyłączeniem izolowanego porażenia nerwu twarzewego.

Wg oceny Światowej Organizacji Zdrowia, roczna zapadalność na OPW niewywołane polio wirusami, niezależnie od położenia kraju w różnych strefach klimatycznych i poziomu życia, wynosi wśród dzieci poniżej 15 roku życia co najmniej 1 na 100 000, dlatego też wykrywalność na tym poziomie i objęcie ich badaniami wirusologicznymi jest podstawowym wskaźnikiem jakości nadzoru epidemiologicznego w tym programie.

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

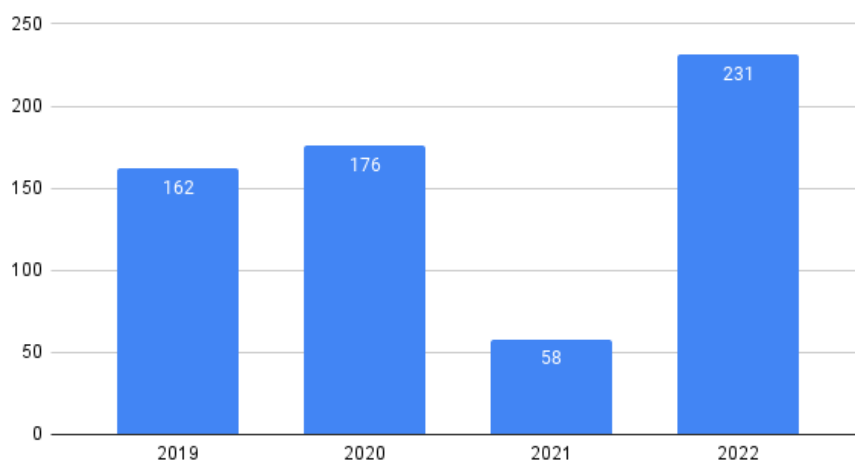
W 2022 r. zarejestrowano 1 przypadek ostrego porażenia wiotkiego (OPW) u dzieci i młodzieży poniżej 15 roku życia. Dotyczył 8-letniego hospitalizowanego dziecka z ostrym porażeniem 4 kończynowym. Badania próbek kału wykonane zostały w Zakładzie Wirusologii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego NIZP-PIB w Warszawie, zgodnie z wytycznymi programu WHO eradykacji Polio, badanie wykluczyło poliomyelitis.

Ospa wietrzna

W 2022 roku w powiecie sztumskim zarejestrowano 231 przypadków zachorowania na ospę wietrzną u osób w grupie wiekowej 5-9 lat, niezaszczepionych. W 2021 r. zarejestrowano 58 przypadków zachorowań w grupie wiekowej od 1 do 8 lat u niezaszczepionych dzieci, choroba łatwo przenosi się, zwłaszcza w środowisku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Odnotowany wzrost zachorowań na ospę wietrzną w 2022 roku, wynika z faktu, iż wrażliwość na zachorowanie jest powszechna. Choroba łatwo się przenosi, zwłaszcza w środowisku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.

Ospa wietrzna (łac. *varicella*) choroba zakaźna wywołana pierwotnym zakażeniem wirusem ospy wietrznej i półpaśca (VZV). Choroba najczęściej pojawia się w wieku dziecięcym. Głównym objawem jest występowanie charakterystycznej wysypki pojawiającej się po parodniowym okresie niecharakterystycznych objawów prodromalnych. W warunkach obniżonej odporności organizmu może dojść do reaktywacji zakażenia pierwotnego, rozwoju półpaśca. W Polsce szczepienie przeciwko ospie wietrznej jest dostępne od 10 lat, a od 7 lat szczepienia są obowiązkowe dla dzieci z grup wysokiego ryzyka zachorowania oraz dla osób z ich otoczenia. Ilość osób zaszczepionych przeciwko ospie, a tym samym uodpornionych czynnie ciągle stanowi znikomy procent populacji (co może być związane z wysoką ceną szczepionki).

Zachorowania na ospę wietrzną w latach 2019 - 2022

Gruźlica

W 2022 r. w powiecie sztumskim zarejestrowano 4 przypadki gruźlicy, 3 gruźlicy płucnej, 1 gruźlica pozapłucna, potwierdzone laboratoryjnie u 2 kobiet i 2 mężczyzn w tym 3 zachorowania nowe i 1 wznowa, przedział wiekowy chorych to wiek 30-50 lat. Zachorowania w tej grupie wiekowej są najprawdopodobniej zdiagnozowaniem zakażenia, do którego doszło w przeszłości, a nie wynikiem świeżej transmisji choroby. Dla porównania w 2021 r. zarejestrowano 5 przypadków gruźlicy u osób dorosłych, natomiast w 2020 roku nie było przypadków. Znaczący spadek w 2020 w stosunku należałoby tłumaczyć sytuacją związaną z epidemią Covid-19 i utrudnionym dostępem do diagnostyki.

Gruźlica jest chorobą zakaźną ludzi i zwierząt występującą na całym świecie. Chorzy na gruźlicę podlegają ustawowemu obowiązkowi leczenia, a osoby chore na gruźlicę w okresie prątkowania oraz osoby z uzasadnionym podejrzeniem o prątkowanie dodatkowo obowiązkowej hospitalizacji.

Zgłoszenia zachorowań na gruźlicę i dodatnie wyniki badań laboratoryjnych są rejestrowane przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Malborku i przekazywane przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Gdańsku do Zakładu Epidemiologii i Organizacji Walki z Gruźlicą w Instytucie Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie, gdzie zgodnie z decyzją Głównego Inspektora Sanitarnego prowadzony jest krajowy rejestr zachorowań na gruźlicę.

Choroby przenoszone drogą pokarmową.

W powiecie sztumskim w 2022 r. nie zarejestrowano ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową podobnie jak w 2021 r.

Zatrucia i zakażenia pokarmowe, czyli ostre schorzenia żołądkowo-jelitowe, mogą być wywoływane przez różne czynniki etiologiczne - bakterie, wirusy, pasożyty, toksyny roślinne i zwierzęce. Zakażenia szerzą się drogą pokarmową, a przyczyną zachorowań jest najczęściej spożycie skażonej żywności. Surowce spożywcze mogą być skażone pierwotnie lub wtórnie (przez osoby chore, nosiciele biorących udział w produkcji, transporcie, magazynowaniu, dystrybucji i przygotowaniu żywności). Patogeny mogą ulec namnożeniu w wyniku niewłaściwego przechowywania produktów spożywczych.

W 2022 roku zarejestrowano zachorowania na Salmonelozę – 2 przypadki zatrucia pokarmowego (w 2021 r. 6 przypadków), 1 dziecko do 10 lat i 1 dorosły w wieku 38 lat, hospitalizowano 1 dziecko do lat 10. W 2 przypadkach zakażenie pałeczkami Salmonella przebiegało jako zatrucie pokarmowe. Nie zarejestrowano zgonów. Zakażeń Clostridioides difficile zarejestrowano 15 przypadków (w 2021r. 13 przypadków) w większości u osób w wieku >60 lat, hospitalizowano

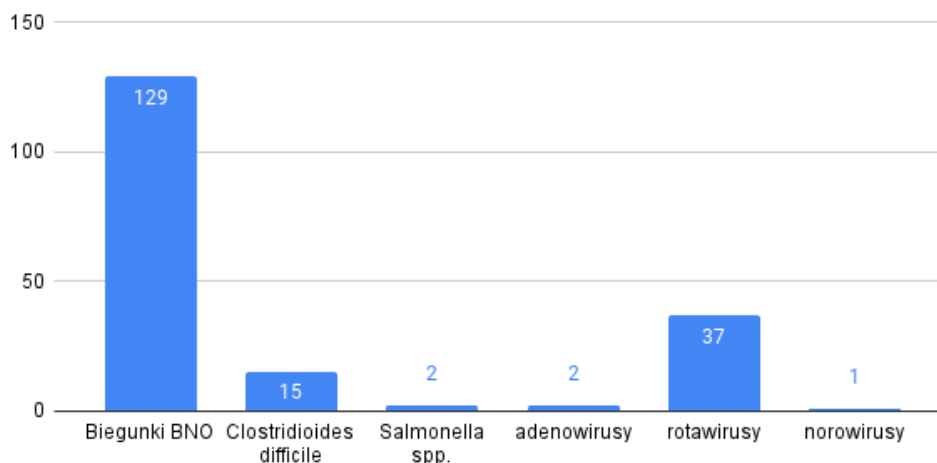
Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

14 osób. Z powodu zakażenia *C. difficile* nie odnotowano zgonów.

W 2022 r. na terenie powiatu sztumskiego zarejestrowano zachorowania na inne zakażenia jelitowe:

- 129 biegunek i nieżytów żołądkowo-jelitowych, hospitalizacji 15, w większości u dzieci do lat 3, (w 2021 r. zgłoszono 40 przypadków),
- odnotowano 37 przypadków wirusowego zakażenia jelitowego wywołanego przez rotawirus, w tym 25 hospitalizacji u dzieci do lat 3. W porównaniu do 2021 wzrost o 13 przypadków (w 2021 r. odnotowano 4 przypadki),
- 2 przypadki adenowirusa (w 2021 r. 1 przypadek), w tym hospitalizacji 2 u dzieci do lat 3,
- 1 przypadek norowirusa (w 2021 r. zarejestrowano 2) hospitalizacja 1 u dziecka do lat 3.

Liczba zakażeń i zatruc pokarmowych wg etiologii w 2022 roku

Borelioza (krętkowica kleszczowa, choroba z Lyme).

W 2022 r. w powiecie sztumskim zarejestrowano 19 przypadków zachorowań na boreliozę, w tym 16 przypadków boreliozy skórnej, 9 przypadków u kobiet w przedziale wiekowym od 4 do 72 lat oraz u 7 mężczyzn w wieku 13-66 lat oraz 3 przypadki boreliozy stawowej u 2 kobiet w przedziale wiekowym 20-25 lat i 1 mężczyzny w wieku 45 lat, natomiast w 2021 roku odnotowano 5 przypadków zachorowań.

Krętkowica kleszczowa znana jako borelioza to choroba wywoływana przez zakażenie krętkami z gatunku *Borrelia burgdorferi*. Krętki te przenoszone są przez kleszcze, dlatego nowe zachorowania

odpowiadają cyklowi życia i aktywności tych pajęczaków. Borelioza to najczęściej występująca choroba odkleszczowa. Im dłużej kleszcz jest wbity w skórę żywiciela, tym wyższe ryzyko zachorowania. Zakażenie człowieka lub zwierzęcia następuje wskutek wydzielania śliny oraz zawartości jelita środkowego kleszcza do rany ofiary. Do 48 godzin od momentu wbicia się kleszcza w skórę ryzyko zakażenia jest niewielkie, jednak po upływie 72 godzin już gwałtownie wzrasta. Choroba odpowiednio wcześnie wykryta jest całkowicie uleczalna. Stosuje się terapię antybiotykową. Jednak im później zostanie ona zdiagnozowana, tym wyższe zagrożenie dla życia osoby zakażonej.

Inwazyjna Choroba Meningokokowa.

W 2022 r. w powiecie sztumskim nie zarejestrowano przypadków inwazyjnej choroby meningokokowej IChM, podobnie jak w 2021 r.

Neisseria meningitidis, meningokok, dwoinka zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych jest chorobotwórczym drobnoustrojem, wywołującym ciężkie zakażenia inwazyjne takie jak zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i sepsę (posocnicę), określane łącznie jako inwazyjna choroba meningokokowa (IChM). Bakteria ta wzbudza duży niepokój, ponieważ zakażenia mogą występować nie tylko w postaci zachorowań sporadycznych ale również epidemicznych. Ze względu na różnice antygenowe szczepy *N. meningitidis* podzielono na 12 grup serologicznych: A, B, C, X, Y, Z, W-135, 29E, H, I, K i L, z których A, B, C, Y i W-135 odpowiadają za ponad 90% zakażeń na całym świecie. Wyłącznym źródłem zakażenia jest człowiek, zarówno chory jak i bezobjawowy nosiciel. Meningokoki kolonizują jamę nosowo-gardłową. Meningokoki przenoszone są drogą kropelkową lub przez kontakt bezpośredni z wydzieliną z górnych dróg oddechowych. Szerzenie się choroby meningokokowej odbywa się zazwyczaj za pośrednictwem bezobjawowych nosicieli (rzadko pomiędzy osobami, które zachorowały). Nosicielstwo może utrzymywać się przez wiele miesięcy. Nosiciele mogą stanowić 2-25% populacji, ale w środowiskach zamkniętych ich odsetek może sięgać 40-80%. IChM może wynosić 2-10 dni, na ogół jednak jest to okres 3-4 dni. U niemowląt i młodszych dzieci choroba może mieć przebieg piorunujący, prowadzący w ciągu kilku godzin do zgonu. Najwięcej zachorowań wywoływanych przez *N. meningitidis* obserwuje się u młodszych dzieci i młodzieży, a największy odsetek nosicieli występuje u osób w wieku od 15 do 24 roku życia (r.ż.). Epidemie dotyczą zazwyczaj środowisk zamkniętych, jak szkoły, przedszkola, domy dziecka, akademiki, koszary, więzienia, domy opieki. Śmiertelność wynosi około 10-13%, ale w przypadku wystąpienia sepsy i wstrząsu septycznego może sięgać 80%. W Polsce istnieją dwa systemy rejestracji inwazyjnej choroby meningokokowej, na podstawie zgłoszeń lekarzy i na podstawie potwierdzeń laboratoryjnych. Za bierną rejestrację IChM odpowiada Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny (NIZP-PZH), natomiast monitorowanie zakażeń meningokokowych potwierdzonych laboratoryjnie prowadzi Krajowy Ośrodek Referencyjny ds. Diagnostyki Bakteryjnych Zakażeń Ośrodkowego Układu Nerwowego w Narodowym Instytucie Leków.

Inwazyjna Choroba Pneumokokowa.

W 2022 roku w powiecie sztumskim zarejestrowano 2 przypadki inwazyjnej choroby pneumokokowej IChP wywołanej zakażeniem *Streptococcus pneumoniae*, w tym 1 przypadek zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych oraz 1 przypadek zapalenia płuc, 2 hospitalizacje, wiek > 60 lat. Nie zarejestrowano zgonów.

S. pneumoniae są najczęstszą przyczyną zachorowalności i umieralności w skali świata, powodując około 3,5 mln zgonów rocznie, z czego około 1 mln z powodu zapalenia płuc. Do najczęstszych chorób inwazyjnych wywoływanych przez pneumokoki należą: zapalenie płuc z bakteriecią, sepsa i zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, określane mianem inwazyjnej choroby pneumokokowej IChP. U człowieka naturalnym miejscem bytowania pneumokoków jest jama nosowo-gardłowa, a kolonizacja dotyczy około 5-10% zdrowych dorosłych i 20-60% zdrowych dzieci. Pneumokoki są przenoszone drogą kropelkową lub przez kontakt bezpośredni. Wprowadzenie do powszechnego użycia skoniugowanej szczepionki przeciw pneumokokom bardzo poważnie ograniczyło liczbę przypadków IChP.

Narażenie na wściekliznę

W 2022 roku prowadzono nadzór nad przypadkami pokąsań u ludzi przez zwierzęta oraz prowadzono wzmożoną współpracę z lekarzami weterynarii. W 2022 roku w powiecie sztumskim zarejestrowano 30 pokąsań u mieszkańców przez zwierzęta domowe. Nie udokumentowano przypadków wścieklizny wśród zwierząt. W powiecie sztumskim podobnie jak w całej Polsce zapobieganie wściekliznie u ludzi oparte jest na szczepieniach poekspozycyjnych stosowanych u osób, które zostały pokąsane przez zwierzę podejrzane o wściekliznę lub gdy śluzówki i/lub zraniona skóra miała kontakt ze śliną zwierzęcia podejrzanego o zachorowanie, a także szczepieniach profilaktycznych u osób, które z racji wykonywanego zawodu są szczególnie narażone na zetknięcie z wścieklizną np. lekarze weterynarii, pracownicy leśni. W roku 2022 w powiecie sztumskim, tak jak w latach poprzednich, nie było zachorowań na wściekliznę u ludzi. Poekspozycyjnie zakwalifikowano do zaszczepienia 3 osoby (w 2021 roku zakwalifikowano 4 osoby). Oceny ryzyka zakażenia człowieka wirusem wścieklizny po pogryzieniu, podrapaniu lub oślinieniu przez zwierzęta dokonuje lekarz specjalista chorób zakaźnych. W przypadku podejrzenia zakażenia wdrażane jest szczepienie. Szczepienie przeciwko wściekliznie powinno być wdrażane w jak najkrótszym czasie od momentu narażenia, w przypadku ciężkich pokąsań, poza szczepieniami, osobom narażonym podaje się surowicę odpornościową.

Choroba zakaźna wywoływana przez wirusa RNA z rodziny *Rhabdoviridae*, z rodzaju *Lyssavirus*. Choroba ta jest jedną z najdłużej znanych i najgroźniejszych chorób odzwierzęcych. Wścieklizna jest wirusową chorobą zakaźną dotyczącą centralnego układu nerwowego, na którą wrażliwe są wszystkie gatunki ssaków, w tym ludzie. Okres inkubacji choroby

wynosi od kilku dni do kilku miesięcy. Wirus wścieklizny jest wrażliwy na wysoką temperaturę i światło słoneczne, ale jednocześnie jest wysoce odporny na niskie temperatury. Wirus wścieklizny przenosi się głównie poprzez kontakt śliny zakażonego zwierzęcia z uszkodzoną skórą lub błoną śluzową (pogryzienie). Zakażenie możliwe jest również m.in. drogą jatrogenną, dospojówkową lub poprzez transplantację narządów. W Polsce rezerwuarem wścieklizny jest lis rudy. Do wystąpienia objawów chorobowych dochodzi u 15-20% osób, głównie pokąsanych głęboko na twarzy, szyi, klatce piersiowej. Chory człowiek jest zakaźny dla otoczenia. Wirus wścieklizny lokalizuje się głównie w ośrodkowym układzie nerwowym (istota szara mózgu), ślinie i skórze. Wścieklizna jest chorobą kosmopolityczną występującą na całym świecie. W województwie pomorskim, dzięki masowym szczepieniom dzikich zwierząt 2 razy w roku (wiosna i jesień) oraz obowiązkowym szczepieniom przeciwko wściekliznie zwierząt domowych, a także szybkiemu wdrażaniu szczepień przeciwko wściekliznie u osób pokąsanych przez nieznanne albo nieszczepione zwierzęta, od wielu lat nie stwierdzono żadnego przypadku zachorowania człowieka na wściekliznę.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A, B, C

W 2022 r. w powiecie sztumskim nie zarejestrowano zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu A. W okresie od 01 stycznia do 31 grudnia odnotowano 2 zachorowania na przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby typu B u osób niezaszczepionych i bezobjawowych, a zakażenie wykryto podczas badań profilaktycznych (w 2021 r. odnotowano 4 przypadki). W 2022 r. nie zarejestrowano żadnego zachorowania na ostre WZW typu B. Osoby z najbliższego otoczenia chorych, którzy nie byli szczepieni przeciwko WZW typu B, zostały pokierowane do lekarza pierwszego kontaktu w celu przeprowadzenia wywiadu środowiskowego i otrzymania skierowania na szczepienia. W 2022 r. odnotowano 3 zachorowania na WZW typu C przewlekłe (w 2021 r. zarejestrowano 2 przypadki). Z uwagi na dużą liczbę bezobjawowych zakażeń oraz małą liczbę wykonywanych badań przesiewowych w kierunku ww. wirusów, ocena epidemiologiczna zachorowań na WZW typ B i WZW typ C jest niedoszacowana.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A (HAV) jest chorobą wywoływaną przez wirus A zapalenia wątroby z rodziny *Picornaviridae*, który jest odporny na działanie czynników zewnętrznych, tj. temperatura, substancje chemiczne. U osób dorosłych częstym objawem zakażenia HAV jest żółtaczka, której towarzyszą objawy ogólne, tj. gorączka, brak apetytu, nudności, wymioty. Objawy te pojawiają się 2-7 tygodni od momentu zakażenia i mogą trwać nawet przez wiele tygodni. U około 15% pacjentów objawy nawracają lub trwają ciągle nawet przez okres 6-9 miesięcy. U dzieci ponad 90% przypadków zakażenia tym wirusem przebiega bez objawów lub z objawami niespecyficznymi, bez żółtaczki. Ludzie są jedynym rezerwuarem wirusa wywołującego WZW A, który przenoszony jest głównie drogą pokarmową.

Do zakażenia może dojść przez:

- kontakt bezpośredni z zakażonym człowiekiem (np. przeniesienie wirusa poprzez nie umyte po wyjściu z toalety ręce),
- kontakty seksualne z osobą zakażoną lub chorą,
- najczęściej poprzez spożycie skażonego pożywienia (np. nie umytych owoców) i skażonej wody.

Wirus zapalenia wątroby typu B (HBV) należy do rodziny *Hepadnaviridae*. Człowiek jest jedynym rezerwuarem zakażeń HBV, do zakażenia dochodzi przez kontakt z krwią, okołoporodowo i drogą płciową. Czynniki ryzyka zakażenia HBV:

- narażenie zawodowe personelu medycznego,
- u pacjentów — procedury diagnostyczne lub lecznicze przebiegające z przerwaniem ciągłości tkanek;
- zabiegi kosmetyczne, tatuaże
- intymne kontakty z osobą zakażoną HBV

Do czasu wprowadzenia szczepień pracownicy służby zdrowia byli szczególnie narażeni na zakażenie HBV — była to najczęstsza choroba zawodowa. Obecnie kluczową rolę odgrywa wczesna diagnostyka bezobjawowych zakażeń HBV, umożliwiająca jak najszybsze rozpoczęcie leczenia. Klinicznie jawne ostre HBV występuje w około 25% zakażeń. Kończy się ono najczęściej pełnym powrotem do zdrowia. W 10% przypadków zakażenie HBV przechodzi w proces przewlekły (u dzieci do 90%). Podstawowa diagnostyka laboratoryjna HBV polega na oznaczaniu serologicznych markerów HBV, kluczowe znaczenie ma właściwa interpretacja wyników.

Wirus zapalenia wątroby typu C (HCV) należy do rodziny *Flaviviridae*, jego genom stanowi pojedyncza nić RNA. Wyróżnia się 6 głównych genotypów, które różnią się między innymi wrażliwością na leki. Ponad 80% przypadków zakażeń HCV przechodzi w postać przewlekłą. Wirus HCV posiada zdolność replikacji również poza wątrobą — w limfocytach B lub tkance mózgowej, nie wbudowuje się w genom człowieka. Dodatkowo HCV cechuje się zdolnością do generowania licznych mutacji, co między innymi stanowi przyczynę częstych niepowodzeń terapeutycznych i braku szczepionki.

Zakażenie HCV szerzy się poprzez kontakt z krwią, ale także drogą płciową. Wysokie ryzyko zakażenia HCV warunkują:

- przetoczenia krwi lub preparatów krwiopochodnych przed 1993 rokiem (później wprowadzono rutynowe badania dawców krwi w kierunku HCV, od 2002 r. również na obecność HCV RNA)
- częste hospitalizacje
- zabiegi chirurgiczne
- praca w służbie zdrowia, straży pożarnej, policji
- narkotyki dożylnie i donosowe
- tatuaże

Do zakażenia HCV w kontakcie ze służbą zdrowia może dojść z powodu:

- wykonania inwazyjnych zabiegów niesterylnym sprzętem lub brudnymi dłońmi/rękawiczkami
- wielokrotnego stosowania sprzętu jednorazowego
- nieskutecznej sterylizacji lub dezynfekcji
- używania wyrobów medycznych niezgodnie z ich przeznaczeniem

Wczesne rozpoznanie przewlekłego WZW umożliwia wdrożenie skutecznego leczenia i zapobiega rozwojowi marskości i powstaniu raka wątrobowokomórkowego (HCC). Względna łatwość rozprzestrzeniania się wirusów hepatotropowych sprawia, iż nadal stanowią one w Polsce istotny problem epidemiologiczny.

Działaniami ograniczającymi to zagrożenie są w szczególności:

- Szkolenie pracowników medycznych w zakresie diagnostyki i wczesnego wykrywania uszkodzeń wątroby, a w szczególności zakażeń wirusami hepatotropowymi.
- Skuteczne stosowanie profilaktyki nieswoistej, w szczególności prawidłowej dezynfekcji, sterylizacji i higieny rąk.
- Nadzór nad warunkami pracy personelu medycznego, kontrola przestrzegania procedur medycznych i utylizacji sprzętu jednorazowego.
- Promocja dostępnych szczepień ochronnych.

Jedną z najskuteczniejszych metod profilaktyki zachorowań na WZW typu B są szczepienia. Obecnie obowiązkowymi szczepieniami objęte są wszystkie noworodki (w województwie pomorskim od 1996 roku), uczniowie szkół medycznych (od 1992 roku), pracownicy opieki medycznej i osoby

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

mające bliski kontakt z chorymi na WZW typu B (od 1994 roku). Dzięki wprowadzeniu w 2000 roku dodatkowych szczepień młodzieży w 14 r. ż., w województwie pomorskim uodpornieni są wszyscy tzw. młodzi dorośli (osoby urodzone po 1986 r.). Szczepionki przeciwko WZW typu C nie zostały jeszcze opracowane.

Zakażenia i choroby przenoszone drogą płciową.

W 2022 r. w powiecie sztumskim zarejestrowano ogółem 2 przypadki chorób przenoszonych drogą płciową, w 2021 r. zarejestrowano 1 przypadek. Wśród chorób z grupy STI (sexually transmitted infection) zarejestrowano następujące jednostki chorobowe:

- kiła 1 przypadek kiły wczesnej, u mężczyzny (w 2021 r. nie odnotowano przypadku)
- rzeżączka - brak przypadku,
- inne choroby przenoszone drogą płciową wywoływane przez chlamydie - 1 przypadek u mężczyzny w wieku 40 lat,
- ziarnica weneryczna wywołwana przez Chlamydie – nie zarejestrowano

Obecnie poznano ponad 40 drobnoustrojów, które mogą być przenoszone drogą płciową i wywoływać choroby, nazywane chorobami przenoszonymi drogą płciową lub chorobami wenerycznymi. Choroby przenoszone drogą płciową należą do najczęstszych chorób zakaźnych. Objawy tych chorób częściej występują u mężczyzn, natomiast u kobiet, ze względów anatomicznych, mogą one przebiegać w formie bezobjawowej lub skąpoobjawowej. Do tej grupy chorób należą m.in. kiła, rzeżączka (GU), nie rzeżączkowe (NGU) *Chlamydia trachomatis*, *Mycoplasma hominis*, *Mycoplasma genitalium*, *Ureaplasma urealyticum*, *Gardnerella vaginalis*, Gram+ i Gram- bakterie oraz *Candida sp.*

Małpia ospa.

W Polsce wykryto 213 przypadków ospy małpiej w okresie od 15.06 - 31.12.2022 r. wg meldunków tj. Informacji o zachorowanych na choroby zakaźne i zatrucia w Polsce w 2022 roku, Pracowni Monitorowania i Analizy Sytuacji Epidemiologicznej, Zakładu Epidemiologii Chorób Zakaźnych i Nadzoru. W powiecie malborskim nie zarejestrowano przypadku małpiej ospy.

Instytucje publiczne prowadzą nadzór nad chorobami zakaźnymi i monitoring sytuacji epidemiologicznej w kraju. Wydane zostały zalecenia dla pracowników sektora ochrony zdrowia dotyczące zapobiegania transmisji w podmiotach świadczących usługi zdrowotne. Aktualnie WHO nie rekomenduje wprowadzenia ograniczeń w podróżowaniu. We wcześniejszych latach ospa małpia powodowała zachorowania u ludzi wyłącznie w krajach afrykańskich, w których występują przenoszące

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

wirusa MPXV gryzonie afrykańskie. Poza Afrykę były zawlekane pojedyncze przypadki, które nie stanowiły źródła ognisk zachorowań. Obecnie przypadki ospy małpiej w postaci ognisk zachorowań obejmujących po kilkadziesiąt osób pojawiły się m.in. w: Hiszpanii, Portugalii, Wielkiej Brytanii. Choroba występuje endemicznie (lokalnie) w 9 krajach afrykańskich. Od 2016 r. przypadki zachorowań na ospę małpią odnotowano w Sierra Leone, Liberii, Republice Środkowoafrykańskiej, Republice Konga oraz Nigerii.

Aktualne dane dotyczące sytuacji epidemiologicznej w Europie dostępne są na stronie ECDC:

<https://www.ecdc.europa.eu/en/news-events/epidemiological-update-monkeypox-multi-country-outbreak>

<https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Monkeypox-multi-country-outbreak.pdf>

https://www.cdc.gov/poxvirus/monkeypox/outbreak/usoutbreaks.html?CDC_AA_refVal=https%3A%2F%2Fwww.cdc.gov%2Fpoxvirus%2Fmonkeypox%2Foutbreak.html

Źródło zakażenia i drogi szerzenia małpiej ospy.

Od zwierząt: bezpośredni kontakt z zakażonymi zwierzętami poprzez ich krew lub płyny ustrojowe (głównie są to: wiewiórki, króliki, ale również zakażone myszy czy szczury), albo w wyniku pogryzienia przez zakażone zwierzę. W Europie przenoszenie MPXV tą drogą obecnie nie występuje.

Od człowieka: drogą kropelkową lub z krwią i wydzielinami w czasie bezpośredniego kontaktu z osobą zakażoną, przez śluzówki.

Początkowe objawy choroby:

- wysoka gorączka, powyżej 38,50C
- uogólnione lub miejscowe powiększenie węzłów chłonnych (w odróżnieniu od ospy wietrznej)
- ból głowy
- ból pleców
- znaczne osłabienie

Dalsze objawy, odsunięte w czasie:

Po 1-3 dniach u pacjenta rozwija się wysypka (w kolejności: plamki, grudki, pęcherzyki, krosty, strupki)

- Wysypka zazwyczaj zaczyna się na twarzy i następnie rozprzestrzenia się na inne części ciała.
- W czasie wystąpienia wysypki osoba chora jest zakażna.
- Wysypka utrzymuje się przez 2-4 tygodni.
- Blizny po odpadnięciu strupów na skutek wysypki są bardzo głębokie, ale zanikają w okresie 1-4 lat.

23 maja 2022 r. WHO w wytycznych dla diagnostyki laboratoryjnej małpiej ospy wskazało, że obraz kliniczny zachorowań w Europie może odbiegać od wyżej przedstawionego, dlatego przy podjęciu

decyzji o konieczności wykonania diagnostyki w kierunku MPXV należy uwzględniać zarówno obraz kliniczny, jak i informacje epidemiologiczne, oceniając łącznie prawdopodobieństwo zakażenia.

Obecnie nie ma celowanego leczenia. Stosuje się leczenie objawowe, aktualnie dostępnymi środkami zaradczymi w razie potrzeby (zewnętrznie odkażające, przeciwgorączkowe, przeciwbólowe, przeciwświądowe). Osobami narażonymi na zakażenie w szczególności jest personel ochrony zdrowia w kontakcie z chorymi pacjentami oraz osoby z obniżoną odpornością. Zalecane jest unikanie kontaktów z osobą chorą, wczesne rozpoznanie, izolacja, w tym szpitalna, osób podejrzanych o zakażenie i chorych. Wymagane jest zastosowanie w kontakcie z osobą chorą środków ochrony osobistej (maska FFP2 lub FFP3, fartuch ochronny barierowy, długi rękaw, rękawiczki ochronne, ochrona oczu, dezynfekcja).

Szczepienia przeciw ospie małpiej w Polsce są wykonywane szczepionką JYNNEOS, Bavarian Nordic A/S (0,5 ml na dawkę) przedekspozycyjnie i poekspozycyjnie w grupie osób narażonych, tj. u osób z bliskiego kontaktu, personelu medycznego i laboratorium. Szczepienia są dobrowolne, a decyzja o szczepieniu podejmowana jest indywidualnie po ocenie korzyści i ryzyka, uwzględniając rodzaj kontaktu i czas jaki upłynął od ekspozycji, wiek oraz dane z wywiadu dotyczące statusu immunologicznego i czynników zwiększających ryzyko ciężkiego przebiegu ospy małpiej. Zalecenia Ministra Zdrowia i Konsultanta Krajowego w dziedzinie choroby zakaźne dotyczące realizacji szczepień przeciw ospie małpiej w grupie osób narażonych.

Diagnostyka ospy małpiej polega na identyfikacji materiału genetycznego wirusa w materiale pobranym od pacjenta, np. krew, wydzielina z pęcherzyków – testem PCR (ang. Polymerase Chain Reacion). Aktualnie badania diagnostyczne w kierunku MPXV są wykonywane w laboratoriach wyspecjalizowanych w diagnostyce ospy prawdziwej i ospy małpiej z wykorzystaniem komercyjnych testów diagnostycznych. Wprowadzenie do UE testów komercyjnych zwiększyło dostępność diagnostyki. Zgłoszenia podejrzenia przez personel medyczny, należy dokonywać w oparciu o ocenę stanu i objawów klinicznych pacjenta z uwzględnieniem informacji pochodzących z wywiadu epidemiologicznego, zgodnie z definicją przypadku małpiej ospy zaproponowaną przez ECDC w dniu 23 maja 2022 r.

Zaleca się skierowanie pacjenta do szpitala (z oddziałem zakaźnym), w razie wystąpienia następujących okoliczności:

- **Objawy:**

- wystąpienie objawów typowych dla infekcji wirusowej – gorączka, bóle mięśni, bóle kostno-stawowe, ogólne rozbicie, osłabienie, miejscowe lub uogólnione powiększenie węzłów chłonnych,

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

- wystąpienie zmian na skórze – krostki lub pęcherzyki, strupy, na skórze całego ciała, lub/i powierzchni dłoni i powierzchni podeszwy stóp (to odróżnia ją od ospy wietrznej),

- **W wywiadzie:**

- kontakt z osobą podejrzaną/chorą na ospę małą albo mającą objawy podobne do ospy małej,
- podróż w ciągu 3 tygodni do krajów Afryki Zachodniej i Środkowej oraz krajów europejskich, w których potwierdzono przypadki ospy małej,
- kontakt z żywymi gryzoniami (szczury, wiewiórki),
- kontakt z materiałem biologicznym zwierzęcia padłego (szczury, wiewiórki).

Obowiązek hospitalizacji względem osób podejrzanych o zachorowanie na ospę małą jest zachowany do czasu ustalenia innej etiologii zachorowania albo wykluczenia zakażenia wirusem ospy małej (test) i decyzji lekarza o skierowaniu pacjenta na izolację w warunkach domowych, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie chorób zakaźnych powodujących powstanie obowiązku hospitalizacji (Dz. U. z 2022 poz. 680 ze zm.)

Działania podejmowane przez instytucje publiczne w ramach nadzoru nad zdrowiem publicznym

- wydanie zaleceń dla pracowników sektora ochrony zdrowia dot. zapobiegania transmisji w podmiotach świadczących usługi zdrowotne,
- komunikacja i bieżące informowanie społeczeństwa o chorobie i sytuacji epidemiologicznej w kraju i na świecie oraz podejmowanych działaniach,
- współpraca międzynarodowa, w tym z WHO, na rzecz zapewnienia równego dostępu do diagnostyki, leków, i szczepionek.

HIV i AIDS.

W powiecie sztumskim w 2022 roku zarejestrowano 4 przypadki zakażeń wirusem HIV u mężczyzn w przedziale wiekowym 20 - 50 lat (w 2021 r. nie stwierdzono przypadków) oraz brak przypadków zachorowań na AIDS. Nie zarejestrowano zgonu w przebiegu zakażenia wirusem HIV.

Zespół nabytego upośledzenia odporności (*Acquired Immunodeficiency Syndrome, AIDS*) wywoływany przez wirus HIV (*Human Immunodeficiency Virus*), który wykazuje powinowactwo do komórek układu odpornościowego zwłaszcza do limfocytów CD4 jak również do monocytów i komórek nabłonkowych Langerhansa. Wirus namnaża się w ww. komórkach, następnie niszczy je, co prowadzi do stopniowego upośledzenia odporności komórkowej, w konsekwencji do zespołu nabytego upośledzenia odporności, charakteryzującego się występowaniem wielu zakażeń oportunistycznych oraz nowotworów. AIDS nie jest samodzielną jednostką chorobową. Stanowi zespół

objawów wielu chorób pojawiających się w wyniku upośledzenia odporności. Jest końcowym stadium zakażenia HIV, występującym zazwyczaj po wielu latach trwania infekcji.

Do zakażenia ludzkim wirusem upośledzenia odporności HIV może dojść drogą krwiopochodną, przetaczaniem krwi i preparatów krwiopochodnych, poprzez stosowanie zanieczyszczonych igieł i strzykawek, kontakt z zakażoną krwią w warunkach zawodowych np. zakłucie się igłą przez personel medyczny, wertykalna – przez łożysko chorej matki na płód, seksualną – kontakty homo-, bi- i heteroseksualne (bez użycia prezerwatyw), stosunek analny, stosunek oralny inne tj. z mlekiem zakażonej matki (karmienie piersią), przez sztuczne zapłodnienie (nasienie od zakażonego mężczyzny), przez przeszczepy narządowe. HIV należy do rodzaju *Retroviridae*. Zidentyfikowano dwie jego postaci (HIV-1 i HIV-2) oraz liczne szczepy. Zakażenie HIV, często bezobjawowe w początkowym okresie (wykrywane na tym etapie laboratoryjnie przez stwierdzenie antygeny wirusa HIV lub przeciwciał anti-HIV) może na wiele lat wyprzedzać pojawienie się zmian klinicznych choroby. Nie można zakażać się HIV przez pot i łzy, przez podanie ręki, całowanie w policzek, od osoby kaszlącej. Nie istnieje ryzyko przeniesienia HIV poprzez wspólne mieszkanie, stosowanie tych samych sztućców, talerzy, kubków oraz korzystanie ze wspólnej łazienki i toalety z osobami zakażonymi. AIDS czyli zespół nabytego niedoboru odporności jest późnym stadium zakażenia HIV, w którym występują choroby oportunistyczne (zakażenia wywoływane przez drobnoustroje, które u zdrowych osób zwykle nie wywołują chorób).

Wykonanie testu jest jedynym sposobem sprawdzenia, czy jest się osobą zakażoną. Bezpłatne i anonimowe badania na terenie województwa pomorskiego można wykonać w Punkcie Konsultacyjno - Diagnostycznym w Gdańsku i Słupsku. Aktualny wykaz Punktów Konsultacyjno - Diagnostycznych na terenie Polski wraz danymi teleadresowymi znajduje się na stronie internetowej Krajowego Centrum ds. AIDS (www.aids.gov.pl).

Nadzór nad realizacją szczepień ochronnych.

Organy Inspekcji Sanitarnej sprawują nadzór nad podmiotami prowadzącymi działalność leczniczą, wykonującymi szczepienia ochronne. Organy PIS przeprowadzają kontrole tych podmiotów oraz zajmują się dystrybucją preparatów szczepionkowych potrzebnych do realizacji Programu Szczepień Ochronnych. Podejmowane działania zgodne z Ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U z 2022 r., poz. 1657 ze zm.) oraz Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (t. j. Dz. U z 2022 r. poz. 172).

Obowiązek wykonywania szczepień ochronnych w Polsce wynika z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1657 ze zm.), rozporządzenia Ministra Zdrowia

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

z dnia 18 sierpnia 2011r., w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 172). Co roku Główny Inspektor Sanitarny opracowuje Program Szczepień Ochronnych, biorąc pod uwagę potrzeby epidemiologiczne, możliwości ekonomiczne i technologiczne wprowadzenia kolejnych szczepionek.

W 2022 roku w powiecie sztumskim nadzorem objęto 11 podmiotów leczniczych, wykonujących szczepienia ochronne w punktach szczepień z uwzględnieniem oddziałów noworodkowych. W wykazie prowadzonym przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Malborku w 2022 roku nie zarejestrowano nowego świadczeniodawcy prowadzącego szczepienia ochronne w ramach umów podpisanych z NFZ, ani żaden podmiot nie zaprzestał prowadzenia działalności.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Malborku przeprowadziła 14 kontroli w tym: 11 kontroli dotyczących dokumentacji i wykonawstwa realizacji szczepień ochronnych w punktach, oraz 3 kontrole sprawdzające wykonanie obowiązku zaszczepienia osób uchylających się od szczepień.

Skontrolowane punkty szczepień spełniają wymagania, jakim powinny odpowiadać gabinety o charakterze zabiegowym oraz dbają o warunki zachowania łańcucha chłodniczego, wymaganego przy przechowywaniu preparatów szczepionkowych. W nielicznych punktach szczepień wydano stosowne zalecenia pokontrolne, które zostały zrealizowane. Dotyczyły prowadzenia dokumentacji i monitoringu temperatur w urządzeniach chłodniczych. Liczba osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych odnotowana na terenie powiatu sztumskiego (stan na dzień 31.12.2022 r. wg sprawozdania z realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych) wynosiła 14. Odnotowano wzrost w stosunku do roku ubiegłego o 4 osoby, co świadczy o ciągłej aktywności tzw. „ruchów antyszczepionkowych” poddających w wątpliwość potrzebę i bezpieczeństwo szczepień w oparciu o niepotwierdzone wiarygodnymi badaniami medycznymi i epidemiologicznymi doniesienia.

Do osób uchylających się od obowiązku szczepień, zgłoszonych do PSSE w Malborku, wystosowane były pisemne wezwania i upomnienia o potrzebie, skuteczności, bezpieczeństwie i obowiązku szczepień ochronnych oraz o możliwości zastosowania, w przypadku dalszego uchylania się od szczepień, sankcji przewidywanych obowiązującymi przepisami. Pracownicy inspekcji sanitarnej prowadzili indywidualne rozmowy z rodzicami uchylającymi się od szczepień dzieci. Podczas kontroli punktów szczepień w podmiotach leczniczych przeprowadzone były rozmowy z personelem medycznym o roli edukacji rodziców w zakresie znaczenia szczepień ochronnych w zapobieganiu chorobom zakaźnym.

W 2022 roku wysłano 3 wezwania do dobrowolnego wykonania obowiązku zaszczepienia,

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

1 upomnienie zawierające wezwanie do wykonania obowiązku szczepień z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej. Ponadto do wojewody, jako organu egzekucyjnego w ramach postępowania administracyjnego wobec osób uchylających się od obowiązku szczepień, w 2022 r. wpłynął 1 wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego (w 2021 r. wystawiono 4). W roku 2022 do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Malborku wpłynęło 1 zażalenie z zarzutami dotyczącymi postępowania w sprawie prowadzonych egzekucji administracyjnych. PPWIS utrzymał w mocy 1 postanowienia wydane przez PPIS w Malborku w sprawie zarzutów zobowiązanego uchylającego się od obowiązku szczepień.

Na podstawie analizy sprawozdania rocznego ze szczepień ochronnych MZ-54 w 2022 roku, wg Programu Szczepień Ochronnych objęto szczepieniami 6940 dzieci i młodzieży w wieku 0-19 lat. Liczba ta uległa zmniejszeniu o 1116 w porównaniu do roku 2021, w którym liczba wynosiła 8056.

PSSE w Malborku sporządza zapotrzebowanie na szczepionki przeznaczone do realizacji Programu Szczepień Ochronnych na terenie powiatu malborskiego na podstawie potrzeb określonych przez punkty szczepień w podmiotach leczniczych, z uwzględnieniem wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego i Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 kwietnia 2017 r. w sprawie zapotrzebowania na preparaty szczepionkowe (Dz. U. z 2017 poz. 848) służące do przeprowadzania szczepień obowiązkowych dotyczących sposobu ustalenia rocznego zapotrzebowania na szczepionki na rok kolejny.

Zgodnie z art. 18 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2022 poz. 1657 ze zm.) Organy PPIS w Malborku prowadzą dystrybucję na podległym terenie preparatów szczepionkowych służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych, zakupionych przez Ministra Zdrowia. Szczepionki są przekazywane z Centralnej Bazy Rezerw Sanitarno-Przeciwepidemicznych w Porębach do magazynu w WSSE w Gdańsku, a następnie do PSSE w Malborku, która przekazuje szczepionki świadczeniodawcom, z którymi Narodowy Fundusz Zdrowia zawarł umowy na przeprowadzenie świadczeń obowiązkowych.

Efektywne zarządzanie dystrybucją szczepionek oparte jest o elektroniczny system nadzoru nad gospodarką szczepionkami (ESNDS), który zapewnia jednolity obieg dokumentacji oraz umożliwia uzyskanie bieżących danych o aktualnej dostępności zapasów preparatów szczepionkowych.

Magazynowanie i dystrybucja preparatów szczepionkowych w powiecie sztumskim odbywa się zgodnie z zasadami łańcucha chłodniczego. Wdrożone są procedury postępowania dotyczące monitorowania warunków przechowywania i transportu preparatów szczepionkowych, postępowania w przypadku awarii urządzeń chłodniczych do przechowywania preparatów szczepionkowych, zasad postępowania na wypadek wstrzymania i wycofania z obrotu preparatów szczepionkowych oraz postępowania ze szczepionkami niespełniającymi wymagań jakościowych.

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

Preparaty szczepionkowe w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Malborku przechowywane są w 2 urządzeniach chłodniczych, pracujących w cyklu naprzemiennym. Do kontroli temperatury w urządzeniach chłodniczych używane są dwa niezależne systemy monitorujące, jak również funkcje alarmowe - w przypadku przekroczenia granicznych wartości temperatury system wysyła wiadomości sms do osób odpowiedzialnych za nadzór nad preparatami szczepionkowymi. W sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa preparatów szczepionkowych uruchamiana jest procedura zapewniająca utrzymanie prawidłowych warunków w magazynie szczepionek i zabezpieczenie preparatów zgodnie z kartą charakterystyki produktu leczniczego (KChPL).

W 2022 roku PPIS w Malborku podlegał kontroli Inspekcji Farmaceutycznej pod względem magazynowania i dystrybucji preparatów szczepionkowych oraz sprawdzeniem wdrożonych procedur zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2015 r. w sprawie wymagań Dobrej Praktyki Dystrybucyjnej (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1287) na podstawie art. 79 ustawy z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 1977 i 2120 oraz z 2022 r. poz. 830, 974 i 1095).

Działania w stosunku do osób uchylających się od szczepień.

W ostatnich latach w powiecie sztumskim, podobnie jak na terenie całego kraju, obserwuje się narastanie tendencji unikania wykonywania obowiązkowych szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży.

W 2022 roku w powiecie sztumskim 14 dzieci nie zostało zaszczepionych z powodu uchylania się rodziców od ustawowego obowiązku szczepień (stan na koniec grudnia 2022 r). W porównaniu ze stanem na koniec grudnia 2021 roku (10 niezaszczepionych dzieci) liczba ta wzrosła o 4 osoby. W 2022 roku odnotowano 18 osób uchylających liczba ta nie zmieniła się w porównaniu z rokiem 2021, gdzie wynosiła także 18 osób odmawiających zaszczepienia dzieci (rodzice/opiekunowie prawni).

Państwowa Inspekcja Sanitarna, działając w ramach swoich ustawowych obowiązków, systematycznie weryfikuje informacje uzyskiwane od personelu medycznego o niezaszczepieniu dzieci zgodnie z obowiązującym programem kalendarza szczepień, przeprowadzając kontrole punktów szczepień.

W stosunku do osób uchylających się od ustawowego obowiązku podjęto następujące działania:

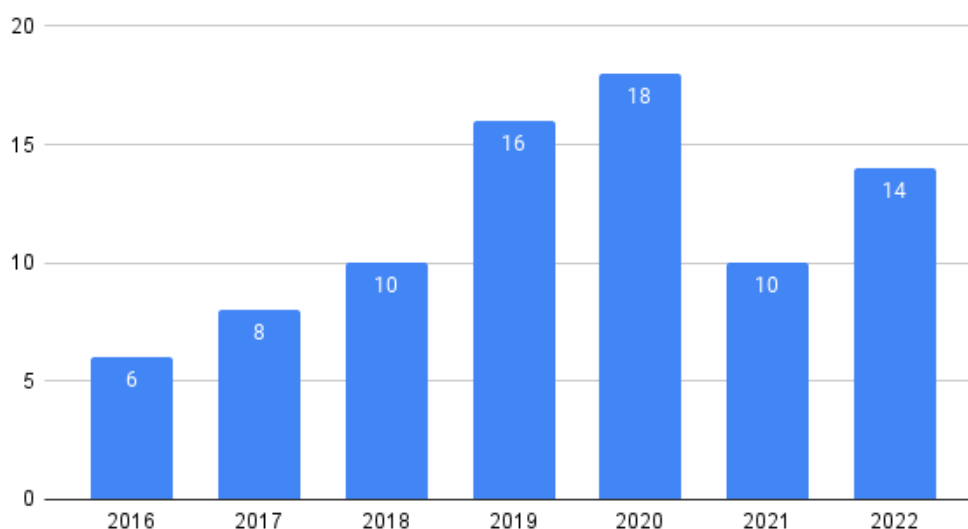
- wystawiono 3 wezwania do dobrowolnego wykonania obowiązku zaszczepienia dziecka zawierających informację na temat korzyści płynących ze szczepień, możliwych niepożądanych odczynów poszczepiennych i możliwych konsekwencji prawnych w przypadku dalszej odmowy szczepień,

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

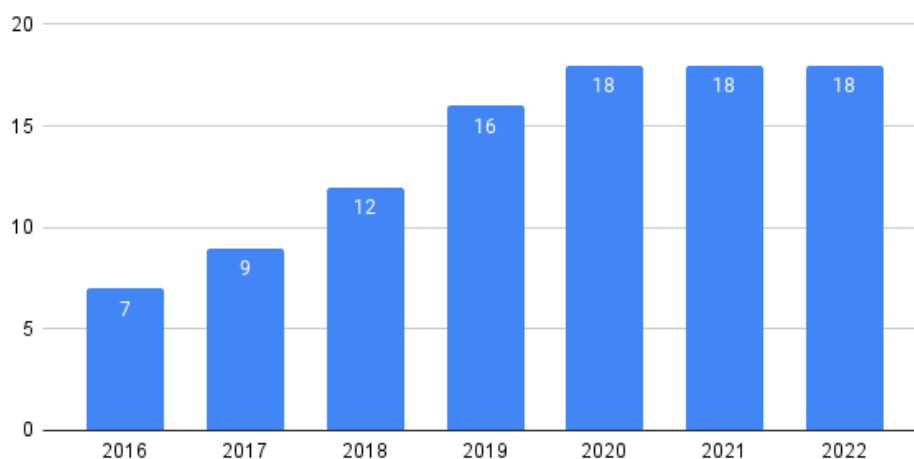
- wystawiono 1 upomnienie przypominające o obowiązku szczepienia dziecka

Wystawiono 1 wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, na podstawie którego osoby odmawiające zaszczepienia dzieci (rodzice/opiekunowie prawni) otrzymały postanowienia Wojewody Pomorskiego o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia do wykonania ustawowego obowiązku szczepień.

Liczba dzieci niezszczepionych w powiecie sztumskim

Liczba osób odmawiających zaszczepienia dzieci w powiecie sztumskim

W wyniku podjętych działań administracyjnych 2 uchylających wykonało obowiązek szczepień, w wyniku tych działań zaszczepiono 2 dzieci po otrzymaniu wezwania.

Rejestr Niepożądanych Odczynów Poszczeniennych (NOP).

W roku 2022 z terenu powiatu sztumskiego zgłoszono 5 niepożądanych odczynów poszczeniennych (w 2021 r. zgłoszono 7 NOP). W/w przypadki NOP zgłoszone zostały jako łagodne. Po weryfikacji 1 zgłoszenia NOP na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie Niepożądanych Odczynów Poszczeniennych oraz kryteriów ich rozpoznania (Dz. U. z 2010 r. poz. 254.1711 ze zm.), pracownik ds. szczepień PSSE w Malborku wykonał zmianę kwalifikacji z NOP łagodny na nie-NOP. Z uwagi na zmianę kwalifikacji NOP w 2022 r. odnotowano w powiecie sztumskim 4 przypadki NOP tj. po szczepieniach przeciw gruźlicy 2 przypadki, przeciw grypie – 1 zgłoszenie, przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi i polio (dawki przypominające w 6 r. ż) – 1 zgłoszenie. W ramach nadzoru nad przebiegiem niepożądanych odczynów poszczeniennych nie odnotowano zgonu.

Fundusz kompensacyjny.

Od 12 lutego 2022 roku obowiązuje świadczenie z Funduszu Kompensacyjnego Szczepień Ochronnych. Pacjenci, u których wystąpią niepożądane działania po podaniu szczepionki, będą mogli uzyskać świadczenie pieniężne. Zapewnia to utworzony przez rząd Fundusz Kompensacyjny Szczepień Ochronnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1657 ze zm.) ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą.

Organy inspekcji sanitarnej prowadzą nadzór nad placówkami udzielającymi świadczeń zdrowotnych poprzez kontrole oceniające stan sanitarno – epidemiologiczny pomieszczeń, w tym zapewnienie warunków izolacji pacjentów, stosowanie procedur higienicznych zapobiegających zakażeniom (sprzątanie, dezynfekcja, sterylizacja), postępowanie w przypadku wystąpienia ognisk zakażeń szpitalnych, stosowanie środków ochrony indywidualnej i sprzętu zapobiegającego zakłuciom przez personel medyczny. Podejmowane działania wynikają z ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1657 ze zm.) i aktu wykonawczego do ww. ustawy tj. rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie czynników alarmowych, rejestrów zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych oraz bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala (t. j. Dz. U. z 2021 poz. 240), a także Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (t. j. Dz. U. z 2022 poz. 402).

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

W powiecie sztumskim w 2022 r. Państwowa Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Malborku obejmowała nadzorem 44 podmioty wykonujące działalność leczniczą:

- 1 podmiot lecznictwa stacjonarnego
- 37 gabinety indywidualnej i grupowej praktyki lekarskiej
- 6 podmiotów wykonujących działalność leczniczą, w tym: medyczne laboratoria diagnostyczne, ambulatoria, zakłady rehabilitacji leczniczej

Ze względu na trwający od 20 marca 2020 r. na terenie kraju stan epidemii zakażeń wirusem SARS-CoV-2 oraz od 16 maja 2022 r. stan zagrożenia epidemicznego, w wymienionych wyżej placówkach kontrole były prowadzone w ograniczonym zakresie. W 2022 r. wykonano łącznie 37 kontroli. W 2022 r. w powiecie sztumskim nie zarejestrowano nowych podmiotów wykonujących działalność leczniczą, natomiast zaprzestano prowadzenia działalności 1 gabinet indywidualnej praktyki lekarskiej oraz 2 podmioty wykonujące działalność leczniczą.

Z kontroli przeprowadzonych w roku 2022 wynika, że w stosunku do roku poprzedniego nie zaobserwowano znaczących zmian w zakresie stanu technicznego w podmiotach wykonujących działalność leczniczą, zapewniono bieżącą czystość i higienę. We wszystkich placówkach skuteczność procesów sterylizacji podlega kontroli fizycznej, chemicznej i biologicznej. Postępowanie z odpadami medycznymi w skontrolowanych podmiotach leczniczych jest zgodne z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2017 r. w sprawie szczegółowego postępowania z odpadami medycznymi (Dz. U. z 2017 poz. 1975). W szpitalu na terenie powiatu sztumskiego istnieje formalnie powołany Komitet i Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych (ZKZS) zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1657 ze zm.). Do działalności zespołu kontroli zakażeń szpitalnych należy tworzenie procedur służących zmniejszeniu ryzyka zakażeń, wdrażaniu ich w praktyce szpitalnej, szkoleniu, monitorowaniu i rejestracji zakażeń, drobnoustrojów alarmowych oraz szkoleniu personelu medycznego w zakresie kontroli zakażeń szpitalnych. W 2022 r. ze względu na panującą epidemię wirusa SARS-CoV-2 współpraca przedstawicieli PSSE w Malborku z ZKZS była ukierunkowana na wspólne działania zapobiegawcze i przeciwepidemiczne przy dochodzeniach epidemicznych oraz przy opracowaniu ognisk zakażeń szpitalnych (kontakty głównie telefoniczne i drogą e-mail). Wykrywanie zakażeń szpitalnych jest niezbędnym warunkiem umożliwiającym ich skuteczną kontrolę na terenie szpitala. Nadzór obejmuje między innymi zbieranie danych na temat zakażeń i ich analizę.

Zespół kontroli zakażeń szpitalnych z podmiotu leczniczego powiatu sztumskiego uczestniczył w przygotowaniu raportu rocznego za 2022 rok o zakażeniach zakładowych i patogenach alarmowych, które zostały przekazane Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Malborku.

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

W 2022 r. zgłoszono 8 ognisk zakażeń szpitalnych (w 2021 roku zgłoszono także 8 ognisk epidemicznych), właściwemu Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu. Głównym czynnikiem etiologicznym zakażeń szpitalnych w ogniskach epidemicznych w 2022 roku to SARS-CoV-2, wywołał 6 ognisk, 1 ognisko Acinetobacter baumannii o mechanizmie oporności na antybiotyki CRAB, 1 ognisko Klebsiella pneumoniae o mechanizmie oporności na antybiotyki MBL (w 2021 roku odnotowano 8 ognisk).

W przypadku każdego ogniska epidemicznego, w zależności od rodzaju patogenu, specyfiki oddziału, w celu ograniczenia rozprzestrzeniania patogenu, podjęto działania przeciwepidemiczne, mające na celu wygaszenie ogniska. Do działań tych należały przede wszystkim działania edukacyjne, kontrole wewnętrzne, wzrost świadomości personelu medycznego w zakresie stosowania środków ochrony indywidualnej i dezynfekcji rąk.

SEKCJA BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH

Nadzór nad obiektami produkcji i obrotu żywnością oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Stan sanitarny obiektów ewidencjonowanych.

W 2022 roku pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Malborku na terenie powiatu sztumskiego znajdowało się 536 obiektów, w tym:

- 25 zakładów produkcji żywności,
- 139 zakładów produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego, rolniczego handlu detalicznego oraz dostawców bezpośrednich,
- 257 zakładów obrotu żywnością,
- 59 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego,
- 40 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego,
- 2 zakłady usług cateringowych,
- 13 zakładów produkcji i obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, w tym 2 zakłady produkcji.

Na terenie powiatu sztumskiego w 2022 r. w zakładach żywnościowo – żywieniowych znajdujących się w ewidencji nadzorowanych zakładów łącznie przeprowadzono 233 kontrole. Niezgodności z przepisami prawa żywnościowego stwierdzono w trakcie 71 kontroli. Za stwierdzone w trakcie kontroli uchybienia nałożono 45 grzywien w formie mandatów karnych na łączną kwotę 8 000 zł.

Zakłady produkcji żywności.

W 2022 r. przeprowadzono 18 kontroli w zakładach produkcji żywności. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości nałożono 3 grzywiny w formie mandatów karnych, na łączną kwotę 800 zł. Nie wydano decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego zakładów.

Najczęściej stwierdzanymi uchybieniami były:

- brak porządku i czystości w pomieszczeniach produkcyjnych;
- nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń produkcyjnych lub wyposażenia;
- stosowanie do produkcji art. spożywczych przeterminowanych surowców;
- niestosowanie procedury opartej na zasadach systemu HACCP.

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

Ponadto w 2022 r. przeprowadzono 14 kontroli w zakładach produkcji pierwotnej środków spożywczych pochodzenia roślinnego. Kontrolowano gospodarstwa rolne i ogrodnicze prowadzące uprawę owoców, warzyw lub zbóż. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Zakłady obrotu żywnością.

W zakładach obrotu żywnością w 2022 r. przeprowadzono 131 kontroli. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 13 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego zakładów oraz nałożono 33 grzywy w formie mandatów karnych, na łączną kwotę 5 300 zł.

Najczęściej stwierdzanymi uchybieniami były:

- nieprawidłowy stan sanitarno – techniczny pomieszczeń;
- brak ciągłości łańcucha chłodniczego artykułów spożywczych wymagających przechowywania w obniżonej temperaturze;
- brak identyfikowalności art. spożywczych (brak etykiet);
- niestosowanie procedury opartej na zasadach systemu HACCP;
- brak czystości i porządku;
- sprzedaż art. spożywczych przeterminowanych lub o niewłaściwej jakości.

Sprzedaż internetowa artykułów spożywczych.

W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem żywności ogólnego spożycia Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Malborku przeprowadził kontrolę strony internetowej, za pośrednictwem której wprowadzane były do obrotu środki spożywcze. W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono niezgodności z przepisami prawa żywnościowego w zakresie prezentacji oferowanych do sprzedaży środków spożywczych ogólnego spożycia.

Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego.

W 2022 r. przeprowadzono 40 kontroli sanitarnych w zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości nałożono 8 mandatów karnych na kwotę 1 800 zł. Najczęściej stwierdzanymi uchybieniami były:

- brak porządku i czystości;
- stosowanie do produkcji posiłków art. spożywczych przeterminowanych;
- brak ciągłości łańcucha chłodniczego artykułów spożywczych wymagających przechowywania w obniżonej temperaturze;
- brak stosowanej procedury opartej na zasadach systemu HACCP.

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 6 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego zakładów.

Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego.

W 2022 r. przeprowadzono 30 kontroli w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 3 decyzje nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń lub wyposażenia zakładów.

Zakłady usług cateringowych.

W 2022 r. przeprowadzono 2 kontrole w zakładzie usług cateringowych, prowadzącym produkcję posiłków dla szpitala w Sztumie. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości nałożono 1 mandat karny na kwotę 100, za brak czystości i porządku w pomieszczeniach produkcyjnych.

Stan sanitarny obiektów nieewidencjonowanych.

W 2022 r. przeprowadzono 6 kontroli w zakładach żywnościowych nieewidencjonowanych, prowadzących działalność na terenie powiatu sztumskiego, tj. ruchomych lub tymczasowych zakładach małej gastronomii oraz ruchomych zakładach obrotu żywnością.

Kontrole przeprowadzono w związku z podjęciem wzmożonego nadzoru sanitarnego w zakresie bezpieczeństwa żywności w trakcie imprez plenerowych tj. Dni Ziemi Sztumskiej, Złot Miłośników VW i.t.p., głównie w sezonie letnim. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Interwencje konsumenckie.

W 2022 r. do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Malborku wpłynęło 14 wniosków konsumentów o interwencję. Jeden wniosek przekazano do rozpatrzenia właściwym organom. W przypadku 5 zgłoszeń potwierdzono niezgodności z przepisami prawa żywnościowego.

Wnioski o interwencję dotyczyły nieprawidłowości w zakresie:

- braku czystości w sklepach lub zakładach żywienia zbiorowego;
- sprzedaży lub stosowania w produkcji posiłków artykułów spożywczych przeterminowanych lub o niewłaściwej jakości zdrowotnej;
- niewłaściwych warunków przechowywania art. spożywczych, w tym wymagających chłodzenia;
- braku higieny personelu;

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

- obecności szkodników;
- braku kanalizacji w sklepie;
- nielegalnego zakładu żywienia zbiorowego.

Działania podejmowane w związku z ryzykiem występowania Afrykańskiego Pomoru Świń (ASF).

Podczas przeprowadzania rutynowych kontroli sanitarnych w zakładach obrotu żywnością i żywienia zbiorowego, w związku z afrykańskim pomorem świń, kontrolowano pochodzenie mięsa wieprzowego, mięsa z dzika oraz sposób zagospodarowania odpadów w zakładach żywnościowych.

W wyniku przeprowadzanych kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie wprowadzania do obrotu mięsa i przetworów z dzika.

Nieprawidłowości wykazywano w przypadku wprowadzania do obrotu pozostałych przetworów mięsnych tj. brak identyfikowalności wędlin (brak etykiet), sprzedaż wędlin przeterminowanych, nieprawidłowe warunki termiczne przechowywania wędlin. Za stwierdzone uchybienia nakładano mandaty karne.

Nadzór nad suplementami diety oraz środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz żywnością wzbogaconą.

Liczba podmiotów nadzorowanych zajmujących się suplementami diety/środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia (2022 r.)					
Producent/ Importer	Sprzedaż hurtowa	Sprzedaż detaliczna (w tym równocześnie przez Internet)	Sprzedaż internetowa	Apteki	Inne (super i hipermarkety, kluby sportowe, sexshopy)
0	0	0	1	12	11

W 2022 r. wg ewidencji na terenie powiatu sztumskiego znajdowały się 24 zakłady prowadzące sprzedaż suplementów diety, środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego i żywności wzbogacanej.

Przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną strony internetowej, za pośrednictwem której wprowadzane są do obrotu suplementy diety. Ogółem ocenie oznakowania i prezentacji poddano 1 suplement diety. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie prezentacji oferowanych do sprzedaży środków spożywczych.

Nadzór nad letnim i zimowym wypoczynkiem dzieci i młodzieży.

W ramach prowadzonego nadzoru nad zimowym oraz letnim wypoczynkiem dzieci i młodzieży przeprowadzono 2 kontrole sanitarne w zakresie oceny warunków żywienia w trakcie kolonii lub obozów.

Zakłady, w których żywiono dzieci podczas wypoczynku, znajdowały się w ewidencji nadzorowanych zakładów. W trakcie przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie m. in. jakości zdrowotnej art. spożywczych stosowanych do przygotowywania posiłków, warunków przechowywania żywności wymagającej chłodzenia, dokumentacji potwierdzającej pochodzenie surowców stosowanych do produkcji posiłków oraz jakości żywienia.

Ocena jakości żywienia.

1. Ocena jakości żywienia w jednostkach systemu oświaty.

W 2022 r. prowadzono nadzór nad realizacją przepisów zawartych w rozporządzeniu *Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.*

Kontrolę w tym zakresie przeprowadzono w stołówce przedszkolnej. Ocenie teoretycznej poddano jadłospis dekadowy. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie planowania żywienia oraz środków spożywczych stosowanych do produkcji potraw.

Eksport żywności.

W 2022 r. w związku z wnioskami przedsiębiorcy, przeprowadzono 52 kontrole graniczne w zakresie eksportu żywności. Kontrole przeprowadzono w zakładzie pakującym usługowo środki spożywcze. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 52 świadectwa spełnienia wymagań zdrowotnych przez środek spożywczy przekraczający granicę tj. bezcukrowe gumy do żucia. Ogółem oceniono 127 partii przedmiotowych gum.

Nadzór nad bezpieczeństwem żywności.

1. W okresie od lipca do grudnia 2022 r. prowadzono działalność związaną z zapewnieniem bezpieczeństwa spożywanych przez mieszkańców powiatu malborskiego grzybów świeżych naturalnie rosnących. Udzielono kilku porad w zakresie ustalenia gatunków zebranych grzybów oraz ich przydatności do spożycia.

2. W 2022 r. prowadzono działania związane z monitorowaniem procesu wycofywania z obrotu żywności niebezpiecznej w związku powiadomieniami alarmowymi i informacyjnymi w ramach systemu RASFF (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach).

Wycofaniu z obrotu na terenie powiatu sztumskiego podlegało:

- 13 środków spożywczych z następujących grup: herbata, warzywa suszone, mięso, przetwory mięsne, wyroby cukiernicze, przetwory zbożowe, owoce, przetwory mleczne. Wycofywane z obrotu art. spożywcze stanowiły bezpośrednie lub pośrednie zagrożenie dla zdrowia konsumentów z uwagi na zanieczyszczenie bakteriami chorobotwórczymi, ciałami obcymi lub pozostałościami pestycydów;
- 3 wyroby i materiały przeznaczone do kontaktu z żywnością tj. naczynia, przybory kuchenne. Stanowiły one bezpośrednie lub pośrednie zagrożenie dla zdrowia konsumentów, z uwagi na migrację ołowiu i kadmu lub pierwszorzędowych amin aromatycznych.

3. W ramach sprawowanego nadzoru nad bezpieczeństwem żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu na terenie powiatu sztumskiego w 2022 r. pobierano próbki art. spożywczych do badań laboratoryjnych.

Ogółem pobrano 51 próbek żywności. Próbki zbadano w zakresie:

- zanieczyszczeń mikrobiologicznych (pobrano 32 próbki),
- zanieczyszczeń chemicznych (pobrano 19 próbek).

Dyskwalifikacji w 2022 r. ogółem uległo 6 próbek (1 partia produktu) „Lodów z automatu o smaku śmietankowym, tęczowych - syrop czekoladowy”. Zbadane próbki z uwagi na zanieczyszczenie bakteriami Enterobacteriaceae, nie spełniły wymagań w zakresie kryteriów higieny procesu określonych dla lodów, zawartych w *rozporządzeniu (WE) nr 2073/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych*. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Malborku, nakazał producentowi lodów z automatu podjąć działania naprawcze, mając na celu poprawę higieny procesu produkcji. W wyniku podjętych działań, producent lodów z automatu przedstawił dokumentację potwierdzającą spełnienie przez produkowane lody kryteriów higieny procesu.

Nadzór nad jakością zdrowotną materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

1. Nadzór sanitarny nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością obejmuje zarówno higieniczno-sanitarne warunki produkcji, jak i bezpieczeństwo zdrowotne tych produktów.

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

W 2022 r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Malborku na terenie powiatu sztumskiego znajdowało się 11 zakładów obrotu oraz 2 zakłady produkcji materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Nie przeprowadzono kontroli w tej grupie zakładów.

2. Kontrolami sanitarnymi na terenie powiatu sztumskiego objęto zakłady produkcji żywności, które do pakowania wytwarzanych środków spożywczych stosują materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością wykonane z tworzyw sztucznych. Kontrole w tym zakresie przeprowadzono w:

- wytwórni lodów - do pakowania lodów stosowane są kuwety wykonane z polistyrenu;
- wytwórni tłuszczów roślinnych - do pakowania tłuszczów stosowane są wiadra wykonane z polipropylenu oraz torby wykonane z polietylenu.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

3. W 2022 r. prowadzono szczególny nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością z tworzyw sztucznych zawierającymi niedozwolone składniki tj. sproszkowany bambus lub inne składniki roślinne, importowanymi z krajów trzecich. Na nadzorowanym terenie nie stwierdzono wprowadzania do obrotu powyższych produktów.

Współpraca z innymi instytucjami i inspekcjami.

1. Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną.

W związku z „Porozumieniem ramowym z dnia 30 listopada 2018 r. zawartym pomiędzy Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Malborku i Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Malborku o współdziałaniu i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz organów Inspekcji Weterynaryjnej” przesłano do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Malborku zaktualizowaną listę zakładów wspólnie nadzorowanych oraz wykaz zakładów zaplanowanych do wspólnych kontroli w 2022 r. na terenie powiatu sztumskiego.

W 2022 r. pod wspólnym nadzorem obu inspekcji znajdowało się 6 zakładów. Zakłady te:

- produkują lub przechowują środki spożywcze oraz produkują lub wprowadzają na rynek pasze lub materiał paszowy (wytwórnia tłuszczów roślinnych, browar, piekarnia, 1 magazyn zbożowy).
- zakładów stosujących mięso do produkcji art. spożywczych nieprzeznaczonych bezpośrednio dla klienta końcowego (2 zakłady garnażeryjne).

W 2022 r. przeprowadzono wspólnie z przedstawicielami Inspekcji Weterynaryjnej 2 kontrole planowane w zakładach pod wspólnym nadzorem. Kontrolami objęto zakład garnażeryjny oraz piekarnię. W kontrolowanych zakładach nie stwierdzono nieprawidłowości.

2. Współpraca z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

W 2022 r. w związku z „Planem działania na 2022 r. dot. produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanym w ramach Porozumienia z dnia 22.10.2020 r. pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska w sprawie współdziałania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego”, wytypowano do wspólnych kontroli zakłady produkcji podstawowej art. spożywczych pochodzenia roślinnego.

Wspólnie z przedstawicielem Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa przeprowadzono 2 kontrole w gospodarstwach rolnych prowadzących uprawę zbóż. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

3. Współpraca z Inspekcją Ochrony Środowiska.

W 2022 r. w związku z „Planem działania na 2022 r. dot. produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanym w ramach Porozumienia z dnia 22.10.2020 r. pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska w sprawie współdziałania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego”, wytypowano do wspólnych kontroli zakłady produkcji podstawowej art. spożywczych pochodzenia roślinnego.

Wspólnie z przedstawicielem Inspekcji Ochrony Środowiska przeprowadzono kontrolę w gospodarstwie rolnym prowadzącym uprawę truskawek. W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nadzór nad przestrzeganiem obostrzeń sanitarnych w związku z wprowadzonym w kraju stanem epidemii.

W I kwartale 2022 r. prowadzono wzmożone działania kontrolne w zakresie przestrzegania obostrzeń sanitarnych w związku z wprowadzonym w kraju stanem epidemii. Spełnienie zalecanych obostrzeń sanitarnych kontrolowano w trakcie rutynowych kontroli nadzorowanych zakładów oraz podejmowano dodatkowe czynności kontrolne. Na terenie powiatu sztumskiego nie nałożono grzywnien w formie mandatów karnych, za nieprzestrzeganie obostrzeń sanitarnych przez personel zakładów.

Nadzór nad obiektami produkcji i obrotu produktami kosmetycznymi.

1. Nadzór sanitarny nad kosmetykami obejmuje bezpieczeństwo zdrowotne tych produktów oraz warunki sanitarne ich produkcji.

W ewidencji nadzorowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Malborku zakładów, na terenie powiatu sztumskiego, znajdowało się 7 zakładów obrotu kosmetykami. W 2022 r. nie przeprowadzono kontroli w tej grupie obiektów.

2. W związku z notyfikacją w ramach systemu RAPEX (*System Szybkiej Wymiany Informacji o Produktach Niebezpiecznych*) dot. perfum przeprowadzono monitoring stron internetowych, w wyniku którego nie stwierdzono oferowania do sprzedaży na terenie powiatu sztumskiego perfum wymienionych w notyfikacjach. W wyniku przeprowadzonego monitoringu stwierdzono, że perfumy oferowane są do sprzedaży na stronie internetowej prowadzonej przez podmiot, który nie znajduje się na nadzorowanym terenie. W związku z powyższym, zgromadzone informacje przekazano do wiadomości i wykorzystania służbowego powiatowym stacjom sanitarno-epidemiologicznym, na których terenie znajdują się dystrybutorzy kwestionowanych perfum.

3. Przeprowadzono monitoring stron internetowych dot. wprowadzania do obrotu produktów kosmetycznych do wybielania zębów marki Crest, co do których zachodziło prawdopodobieństwo, że nie spełniają wymagań przepisów w zakresie produktów kosmetycznych, z uwagi na nieodpowiednią zawartość nadtlenu wodoru. W wyniku przeprowadzonego monitoringu, nie stwierdzono wprowadzania ich do obrotu na terenie powiatu sztumskiego.

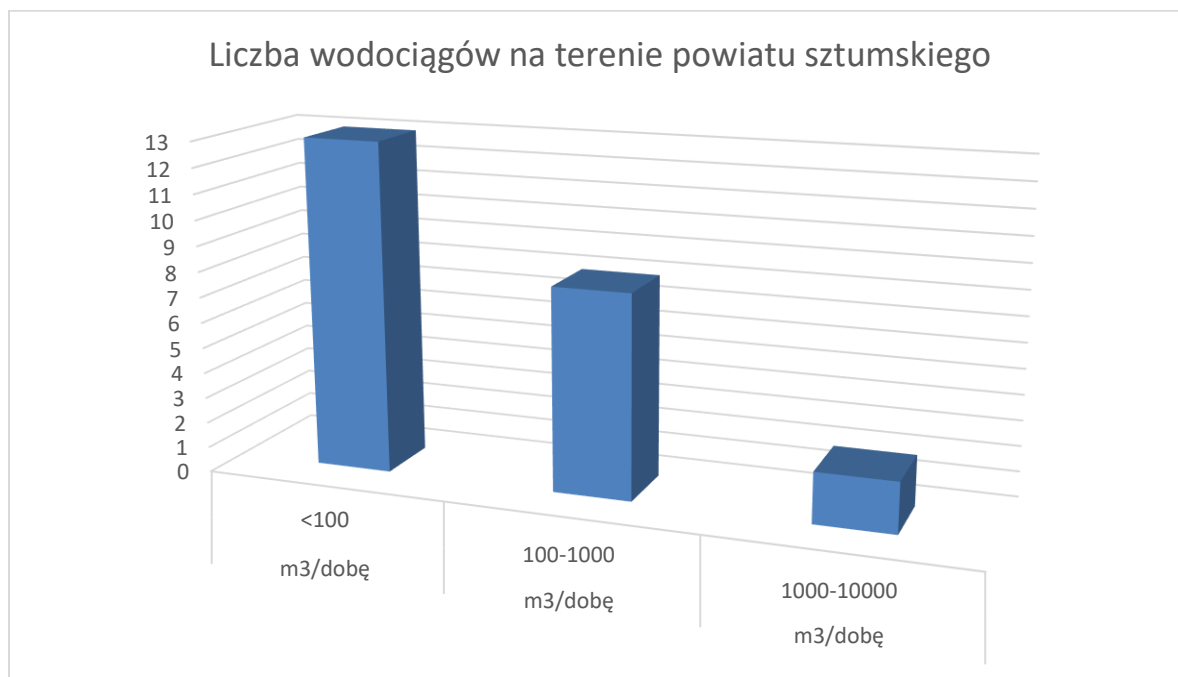
SEKCJA HIGIENY KOMUNALNEJ

Zadaniem Sekcji Higieny Komunalnej w 2022 r. podobnie jak w latach ubiegłych, była troska o bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców naszego powiatu, głównie poprzez nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia oraz nad warunkami świadczenia usług fryzjerskich i kosmetycznych. Kontynuowano nadzór nad obiektami użyteczności publicznej związanych z kulturą i wypoczynkiem oraz nadzór nad transportem osób i zwłok.

Na koniec 2022 r. w ewidencji Sekcji Higieny Komunalnej znajdowało się 146 obiektów. Przeprowadzono 85 kontroli, w tym: 76 planowych i 9 nieplanowych (5 kontroli interwencyjnych, 1 w obiekcie nowopowstałym oraz 3 kontrole imprez masowych). Stan sanitarny obiektów oceniono jako dobry.

Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W powiecie sztumskim pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej znajdowało się wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz 7 wodociągów lokalnych. Ujmowana woda pochodzi z 21 ujęć podziemnych. W ramach nadzoru sanitarnego pobrano 86 próbek wody. Wydano 33 okresowe oceny jakości wody do spożycia przez ludzi za rok 2022.

Przedsiębiorstwa wodociągowe prowadziły systematyczną kontrolę wewnętrzną jakości wody wg ustalonego z PPIS w Malborku harmonogramu poboru próbek wody na rok 2022.

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

Jakość wody do spożycia w 2022 r. odpowiadała normom sanitarnym określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294) za wyjątkiem:

- Wodociąg Publiczny Stary Dzierzgoń – w dniu 18.07.2022 r. wydano decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia w zakresie ponadnormatywnej mętności i zawartości manganu do dnia 31.12.2022 r.,

- Wodociąg Publiczny Bądze – w dniu 30.09.2022 r. wydano decyzję stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia ze względu na obecność bakterii gr. coli. Zarządca wodociągu podjął natychmiastowe działania naprawcze w celu usunięcia nieprawidłowości, a ich skuteczność została potwierdzona powtórными badaniami wody. W dniu 7.10.2022 r. PPIS w Malborku wydał ocenę jakości wody stwierdzającą przydatność wody do spożycia.

Decyzje nakazujące doprowadzenie jakości wody do obowiązujących norm sanitarnych zostały wykonane.

- Wodociąg Publiczny Sztum – w związku z wniesioną ponowną (pierwsza interwencja 16.02.2021 r.) interwencją mieszkanki miasta Sztum, dotyczącą nieprawidłowej jakości wody w zakresie manganu, w dniu 6.06.2022 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Malborku wszczął postępowanie administracyjne. W toku prowadzonego postępowania Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Sztumie podejmowało działania naprawcze, polegające na płukaniu sieci wodociągowej.

Prowadzone działania, w celu obniżenia wartości manganu okazały się skuteczne na krótki czas, w związku z powyższym PPIS w Malborku w dniu 9.09.2022 r. wydał decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia w zakresie ponadnormatywnej zawartości manganu do dnia 8.10.2022 r. Decyzja została wykonana.

Powtarzający się cyklicznie problem występowania podwyższonych wartości manganu w wodzie produkowanej przez Wodociąg Publiczny Sztum wymaga ustalenia przyczyn pogarszania się jakości wody, gdyż działania podejmowane przez zarządzającego wodociągiem przynoszą jedynie krótkotrwałą poprawę.

Stan skolonizowania instalacji ciepłej wody użytkowej bakteriami z rodzaju Legionella sp. w nadzorowanych obiektach.

W ramach nadzoru sanitarnego skontrolowano jakość ciepłej wody użytkowej i dokonano poboru 5 próbek z instalacji wodociągowej w budynku Szpitala Polskiego Sztum. Jakość pobranych próbek wody odpowiadała wymaganiom sanitarnym w/w rozporządzenia.

Obiekty użyteczności publicznej.

Skontrolowane zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej posiadały wydzielone miejsca do przechowywania odzieży wierzchniej, pomieszczenia sanitarne dla klientów, pomieszczenia/miejsca do mycia sprzętu porządkowego. Narzędzia i sprzęt fryzjersko-kosmetyczny dezynfekowany w środkach do tego przeznaczonych.

Narzędzia wielokrotnego użytku, których stosowanie powoduje naruszenie ciągłości tkanek, po każdym użyciu poddawane były dezynfekcji, następnie myciu i sterylizacji. Sterylizacja narzędzi odbywała się w zakładach lub w placówkach służby zdrowia na podstawie zawartych umów. W obiektach, w których przeprowadza się zabiegi z naruszeniem ciągłości tkanek wdrożono i stosowano procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi. W obiektach świadczących usługi solaryjne przestrzegane były wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18.01.2018 r. w sprawie umieszczania informacji o zakazie udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia oraz treści informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium zgodnie z ustawą z dnia 15.09.2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania solarium”.

W zakładach kosmetycznych, gdzie prowadzono zabiegi naruszające ciągłość tkanki uświadamiano właścicieli i personel na temat konieczności prawidłowego przeprowadzania procesów dezynfekcji, mycia i sterylizacji narzędzi i urządzeń.

W sezonie kąpielowym w okresie od 25.06.2022 r. do 31.08.2022 r. na terenie miasta Sztum funkcjonowało 1 kąpielisko. W ramach kontroli urzędowej pobrano 1 próbkę wody oraz 4 próbki w ramach kontroli wewnętrznej. Organizator kąpieliska informował kąpiących się o jakości wody w kąpielisku. Wydano 5 bieżących ocen jakości wody w kąpielisku, stwierdzających przydatność wody do kąpeli. Kąpielisko oznakowane było przy użyciu tablicy informacyjnej zgodnie z obowiązującymi przepisami. Na podstawie wyników badań próbek wody z lat 2019 – 2022 sklasyfikowano jakość wody w kąpielisku jako doskonałą.

Pod nadzorem tutejszego organu znajdowały się 4 obiekty sportowe, kino – teatr oraz obiekt basenowy odkryty. W ramach bieżącego nadzoru dokonano poboru 2 próbek wody do badań. Jakość wody analizowanych próbek nie stanowiła zagrożenia dla osób kąpiących i odpowiadała warunkom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (tj. Dz.U. z 2022 r., poz. 2130).

W ramach kontroli wewnętrznej, w celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego wody użytkownikom pływalni zarządzający obiektem basenowym prowadzili nadzór nad jakością wody basenowej zgodnie z w/w rozporządzeniem.

W ewidencji PPIS w Malborku znajdowało się 5 obiektów, w których świadczone były usługi noclegowe.

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

W minionym roku pod nadzorem S/HK znajdował się 1 Środowiskowy Dom Samopomocy działający w systemie ośmiogodzinnym oraz 3 obiekty zapewniające całodobową opiekę dla bezdomnych.

Warunki sanitarno – higieniczne w skontrolowanych obiektach, uwzględniając różnice w standardach oferowanych usług oceniono jako prawidłowe.

W obiektach świadczących usługi noclegowe uświadamiano właścicieli o konieczności prowadzenia pomiarów temperatury ciepłej wody użytkowej i przegrzewów instalacji ciepłej wody oraz konieczności badania wody w kierunku bakterii Legionella sp.

Obiekty podległe Ministerstwu Sprawiedliwości.

W ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Malborku znajdował się 1 zakład karny. W minionym roku przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych, w tym 4 interwencyjne, dotyczące niewłaściwych warunków mieszkalnych oraz gospodarki odpadami komunalnymi. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

Postępowanie ze zwłokami i szczątkami ludzkimi.

W roku 2022 r. PPIS w Malborku nadzorował i skontrolował 1 prosektorium przy Szpitalu Polskim Sztum, dzierżawione przez firmę zewnętrzną – kontrola przeprowadzona wspólnie z Sekcją Higieny Pracy, 2 domy przedpogrzebowe oraz 2 cmentarze.

Wydano 73 decyzje zezwalające na ekshumacje zwłok lub szczątków ludzkich, 2 decyzje odmowne oraz 13 postanowień na sprowadzenie zwłok lub szczątków ludzkich z zagranicy.

Stan sanitarny pomieszczeń i urządzeń podmiotów wykonujących działalność leczniczą.

Gospodarka odpadami komunalnymi i medycznymi w roku 2022 prowadzona była prawidłowo. Odpady medyczne na oddziałach usuwano do worków foliowych. Zużyty sprzęt jednorazowego użytku o ostrych końcach i krawędziach umieszczano w prawidłowo oznakowanych, szczelnych pojemnikach, bez możliwości ponownego otwarcia. Odpady z oddziałów transportowane były do magazynu odpadów medycznych, skąd odbierane były przez specjalistyczną firmę.

Interwencje.

W 2022 r. z terenu powiatu wpłynęło do PPIS w Malborku 6 próśb o interwencję w zakresie:

- 3 dotyczące nieprawidłowej jakości wody do spożycia produkowanej przez WP Sztum,
- 1 dotycząca nieprawidłowych warunków bytowych w Zakładzie Karnym Sztum,
- 1 dotycząca nieprawidłowego postępowania z kurtkami zimowymi w Zakładzie Karnym Sztum,

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

- 1 dotycząca nieprawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi.

2 interwencje były zasadne, 4 niezasadne . Wszystkie interwencje zostały załatwione terminowo.

SEKCJA HIGIENY PRACY

Nadzór bieżący nad warunkami pracy

W 2022 roku pracownicy realizujący zadania z zakresu Higieny Pracy przeprowadzili 29 kontroli w 27 zakładach, w których zatrudnionych było 1431 pracowników.

Wydano 7 decyzji administracyjnych, zawierających 14 nakazów dotyczących:

- braku aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy,
- nieprawidłowego stanu sanitarno- higienicznego pomieszczeń pracy
- nieprawidłowego stanu sanitarno- higienicznego pomieszczeń higieniczno- sanitarnych.

Za wykonane czynności kontrolne w związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarnymi wydano 5 decyzji ustalających opłatę.

Z analizy narażenia zawodowego wynika, że 138 pracowników zatrudnionych jest w szkodliwych warunkach pracy, w których stwierdzono natężenia czynników szkodliwych dla zdrowia przekraczające dopuszczalne normy NDN hałasu. Wyeliminowanie przekroczeń hałasu jest niemożliwe ze względów technicznych. W związku z powyższym egzekwuje się stosowanie odpowiednich rozwiązań organizacyjnych, ograniczających narażenie pracowników, właściwej profilaktyki medycznej oraz odpowiednich środków ochrony indywidualnej.

Analiza chorób zawodowych stwierdzonych w powiecie malborskim w 2022r.

W 2022 roku nie wydano decyzji administracyjnych dotyczących stwierdzenia chorób zawodowych ani decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

Informacja z zakresu nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

W roku 2022 nadzorem nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy objęto 7 zakładów pracy. W bezpośrednim kontakcie z czynnikami rakotwórczymi w skontrolowanych zakładach pracy zatrudnionych jest 125 pracowników.

Przeprowadzono 7 kontroli sanitarnych.

Informacja z zakresu nadzoru nad niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, produktami biobójczymi i prekursorami narkotyków kat. 2 i 3.

Nadzorem nad niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami chemicznymi w roku sprawozdawczym objęto:

- 3 dystrybutorów substancji/mieszanin chemicznych,
- 25 zakładów stosujących niebezpieczne substancje chemiczne i ich mieszaniny,
- 2 dystrybutorów produktów biobójczych,
- 4 zakłady stosujące prekursory narkotyków kat. 2 i 3.

Nadzór nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi.

Zewidencjonowano 47 zakładów pracy, w których występowały szkodliwe czynniki biologiczne. Liczba pracowników narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne wyniosła 572 osoby. Przeprowadzono 12 kontroli w 12 zakładach pracy, w których występowały szkodliwe czynniki biologiczne.

W ramach realizacji zamierzenia dotyczącego kontroli warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach pogrzebowych przeprowadzono wspólną kontrolę z pracownikiem sekcji Higieny Komunalnej. Dokonano oceny warunków pracy 7 pracowników.

Nadzór nad warunkami pracy w podmiotach leczniczych.

Zewidencjonowano 5 zakładów pracy należących do grupy podmiotów wykonujących działalność leczniczą – przeprowadzono 3 kontrole w podmiotach leczniczych. W skontrolowanych zakładach pracy było zatrudnionych 289 pracowników.

Współpraca z Państwową Inspekcją Pracy, Służbą Medycyny Pracy oraz innymi instytucjami.

Sekcja Higieny Pracy współpracuje z następującymi instytucjami:

- Państwową Inspekcją Pracy w zakresie przekazywania informacji dot. stwierdzania chorób zawodowych.
- Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w zakresie uprawnień decyzji stwierdzających chorobę zawodową.

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

- Służbą Medycyny Pracy oraz lekarzami w zakresie zagrożeń zawodowych występujących w zakładach pracy.
- Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy w Gdańsku w zakresie przeprowadzania ocen narażenia zawodowego.
- Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi w zakresie chorób zawodowych.

Promocja zdrowia.

W zakresie:

- ochrony zdrowia pracowników przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w zakładach pracy,
- przekroczeń NDS i NDN czynników szkodliwych i ich skutków zdrowotnych,
- obowiązku podjęcia niezbędnych działań zapobiegawczych, mających na celu ochronę zdrowia i życia pracowników przy wprowadzaniu do obrotu lub stosowaniu niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych,
- obowiązku dokonania i dokumentowania ocen ryzyka zawodowego występującego na stanowiskach pracy w zakładzie oraz stosowania niezbędnych środków profilaktycznych zmniejszających ryzyko.

Azbest.

Do PIS w Malborku wpłynęło 1 zgłoszenie dotyczące prac polegających na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Nie przeprowadzono kontroli sanitarnej z powodu zbyt krótkiego czasu pomiędzy wpływem zgłoszenia, a terminem realizacji prac.

Nadzór nad środkami zastępczymi.

Na terenie objętym nadzorem nie stwierdzono stacjonarnego punktu sprzedaży środków zastępczych oraz nie stwierdzono przypadków zatrucia środkami zastępczymi.

SEKCJA HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

Stan higieniczno-sanitarny placówek nauczania i wychowania na terenie powiatu sztumskiego.

W roku 2022 pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej skontrolowali 21 stałych placówek oświatowo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży spośród 59 znajdujących się w ewidencji. Placówki objęte stałym nadzorem to przede wszystkim szkoły wszystkich typów i stopni, w tym szkoła policealna, a także żłobki, przedszkola, placówki z pobytem całodobowym, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego oraz placówki wychowania pozaszkolnego. Zakres nadzoru prowadzonego przez Państwową Inspekcję Sanitarną obejmował również ocenę stanu sanitarnego i warunków higieniczno-sanitarnych wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży, w ramach czego przeprowadzono 2 kontrole.

Ocenie poddano m.in. dostosowanie mebli szkolnych i przedszkolnych do wymagań ergonomii, tygodniowe rozkłady zajęć szkolnych w zakresie higieny procesu nauczania, warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. W trakcie kontroli sanitarnych w placówkach oświatowo-wychowawczych pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zwracali uwagę na zapewnienie uczniom warunków do utrzymania higieny osobistej. Działalność sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży w I kwartale 2022 roku w dużej mierze uwarunkowana była panującą sytuacją epidemiologiczną w kraju. W pierwszym kwartale roku placówki oświatowe zawieszały na mocy przepisów ogólnie obowiązujących swoją działalność stacjonarną na rzecz nauczania zdalnego. Z tego powodu prowadzono działania związane z obecną sytuacją epidemiologiczną i zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 wśród społeczeństwa powiatu sztumskiego.

Stan sanitarny i techniczny żłobków i klubów dziecięcych.

W 2022 roku na terenie powiatu sztumskiego funkcjonował 1 żłobek i 1 klub dziecięcy, z czego oba skontrolowano. Do poddanych kontrolom placówek uczęszczało w sumie 113 dzieci. W wynikach kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Stan sanitarny i techniczny placówek wychowania przedszkolnego.

W roku 2022 pracownicy pionu Higieny Dzieci i Młodzieży skontrolowali 6 przedszkoli funkcjonujących samodzielnie spośród 8 działających na terenie powiatu sztumskiego. Poza tym skontrolowane zostały 2 przedszkola funkcjonujące w zespołach szkół. Do przedszkoli tych uczęszczało w sumie 669 dzieci. Spośród wszystkich skontrolowanych placówek w 2 odnotowano zastrzeżenia w stosunku do stanu higieniczno-sanitarnego oraz technicznego. W ramach nadzoru nad przedszkolami przeprowadzono łącznie 6 kontroli. Na poprawę warunków w przedszkolach funkcjonujących samodzielnie wydana została 1 decyzja nakazujących poprawę stanu.

Ergonomia w przedszkolach.

W ramach sprawowanego nadzoru uwagę zwracano przede wszystkim na dostosowanie parametrów funkcjonalnych mebli do wzrostu dzieci, odpowiednie zestawienie mebli, ich oznakowanie oraz stan techniczny i posiadanie certyfikatu. Dokonano oceny dostosowania mebli przedszkolnych do wzrostu dzieci w wybranych placówkach. Oceniono 140 stanowisk w 6 oddziałach. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

Stan sanitarny i techniczny szkół.

W roku 2022 pracownicy pionu Higieny Dzieci i Młodzieży skontrolowali 10 szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie spośród 10 działających na terenie powiatu sztumskiego. Poza tym skontrolowane zostały 4 szkoły podstawowe funkcjonujące w zespołach szkół. Do szkół tych uczęszczało w sumie 2223 dzieci.

W 2022 roku odnotowano 6 szkół, których budynki znajdowały się w złym stanie higieniczno-sanitarnym, w tym w 4 szkołach podstawowych i 2 w zespołach szkół różnego typu. Wydano 8 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarnego najczęściej wydawano na zapewnienie właściwych warunków w salach lekcyjnych i innych salach zajęć dla dzieci i młodzieży, ciągów komunikacyjnych oraz szatni, stan sanitarno-higieniczny toalet, w tym sprawności technicznej armatury oraz wyposażenia w środki higieniczne, oświetlenia niezgodnego z PN.

Ergonomia w szkołach.

W użytkowaniu mebli szkolnych istotne jest stosowanie zasad ergonomii – dostosowanie wymiarów mebli do wzrostu uczniów. W 2022 roku ocenę dostosowania mebli do wzrostu przeprowadzono w 6 szkołach różnego typu – w 20 oddziałach oceniono 528 stanowisk. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Higieniczna ocena rozkładu zajęć lekcyjnych w szkołach.

W 2022 roku ocenę rozkładu zajęć lekcyjnych przeprowadzono w 7 szkołach dla 7 oddziałów. Nie stwierdzono nieprawidłowości. W skontrolowanych szkołach prowadzone były zajęcia w systemie jednozmianowym.

Nadzór nad szkołami policealnymi.

W ramach prowadzonego nadzoru w szkołach wyższych skontrolowano 1 placówkę. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Stan sanitarny placówek z pobytem całodobowym.

W ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu sztumskiego zarejestrowana jest 1 placówka opiekuńczo-wychowawcze z pobytem całodobowym. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Wypoczynek zimowy dzieci i młodzieży.

W 2022 roku w elektronicznej bazie wypoczynku zarejestrowano 14 turnusów, w tym 3 zimowego i 11 letniego wypoczynku dzieci i młodzieży. Placówka, w której zorganizowano wypoczynek zapewniła prawidłowe warunki pobytu i wypoczynku, m. in. ciepłą bieżącą wodę, pokoje, świetlice, warunki do uprawiania sportu i rekreacji. W ramach kontroli zimowego i letniego wypoczynku prowadzono współpracę z Komendą Powiatową Policji w Sztumie.

W trakcie wypoczynku letniego i zimowego podejmowano działania mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, propagowano właściwe zachowania, przekazano ulotki dotyczące bezpiecznego wypoczynku, szkodliwości palenia tytoniu, stop dopalaczom, grzybobrania, wszawicy, meningokoków, pneumokoków, HIV/AIDS i COVID-19 oraz o serwisie kąpieliskowym na stronie internetowej <https://sk.gis.gov.pl/>

Liczba interwencji Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży.

W powiecie sztumskim w 2022 r. nie odnotowano żadnych interwencji z zewnątrz.

Stan sanitarny budynków, w których funkcjonują placówki dla dzieci i młodzieży.

W 2022 r. w wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-technicznego w 9 obiektach. W celu zapewnienia prawidłowych warunków pobytu dzieci i młodzieży wydano zalecenia i prowadzono postępowanie administracyjne. Wystawiono 7 decyzji płatniczych na kwotę 2562,- zł. Wydano 6 decyzji administracyjnych i 8 decyzji zmieniających termin usunięcia uchybień. Decyzje administracyjne nakazujące poprawę stanu sanitarno – technicznego w przewadze dotyczyły: zapewnienia oświetlenia elektrycznego w pomieszczeniach, w których przebywają uczniowie o parametrach zgodnych z PN; doprowadzenia do prawidłowego stanu sanitarno – technicznego toalet dla uczniów, ścian i sufitów w salach lekcyjnych, na klatkach schodowych i w ciągach komunikacyjnych oraz zapewnienia równej i utwardzonej nawierzchni przejść i dojsć do budynków.

Realizacja innych zadań merytorycznych z obszaru działań Inspekcji w czasie epidemii wirusa SARS-CoV-2.

Zdalne nauczanie

Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 13 grudnia 2021 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. z 2021 r. poz. 2301):

- do 9 stycznia 2022 r. na obszarze kraju ograniczone było funkcjonowanie publicznych i niepublicznych: szkół podstawowych; szkół ponadpodstawowych; placówek kształcenia ustawicznego

i centrów kształcenia zawodowego; szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne oraz placówek artystycznych; szkół artystycznych realizujących także kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej lub liceum ogólnokształcącego,

- od 10 stycznia 2022 r. do nauki stacjonarnej wrócili uczniowie wszystkich typów szkół.

Zniesienie obowiązku izolacji i kwarantanny

Dnia 28 marca br. weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. z 2022 r. poz. 679), na mocy którego został zniesiony obowiązek izolacji i kwarantanny, a także noszenia maseczek z wyłączeniem podmiotów leczniczych takich jak szpitale, przychodnie, apteki, poradnie, ośrodki zdrowia, hospicja, ośrodki leczenia uzdrowiskowego, zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, opiekuńczo-lecznicze i rehabilitacyjne.

W związku z powyższym, jeszcze w I kwartale 2022 r. realizowano zadania merytoryczne z obszaru działań Inspekcji związane z przeciwdziałaniem epidemii COVID-19 tj.:

- a) wspomagano dyrektorów placówek oświatowo - wychowawczych w działaniach związanych z ograniczeniem rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2, w tym wydawano opinie na wnioski dyrektorów w sprawie zawieszenia zajęć w ich placówkach w czasie zwiększonej zachorowalności na COVID-19 (izolację odbyło: 44 nauczycieli, 94 uczniów i 2 pracowników placówek oświatowych) - PPIS w Malborku nie wydał opinii w sprawie zawieszenia zajęć;
- b) nałożono kwarantannę na: 3 nauczycieli, 691 uczniów i 3 pracowników placówek oświatowych;
- c) przeprowadzono konsultacje telefoniczne, mailowe dot. organizacji zajęć podczas ferii zimowych, półkolonii, zajęć sportowych, przewozu osób; udzielanie informacji rodzicom dzieci, nauczycielom i pracownikom placówek oświatowych dot. definicji i zasad obowiązujących podczas przebywania na izolacji, kwarantanny i nadzoru epidemiologicznego;
  - 1) przeprowadzono wywiady epidemiologiczne z zakażonymi;
  - 2) obsługiwano na bieżąco infolinię i wprowadzano dane do Systemu Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej, współpracowano i konsultowano się z Urzędami Gmin, Urzędami Miasta, Starostwami Powiatowymi, Kuratorium Oświaty, MOPS i GOPS, Policją ws. podejmowanych działań w walce z COVID-19.

OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

W obszarze oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia podejmuje się szereg działań mających na celu:

- upowszechnienie informacji o zakresie zapobiegania i eliminowania negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi;
- inicjowanie przedsięwzięć zmierzających do zaznajomienia społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia;
- pobudzanie aktywności społecznej do działań na rzecz własnego zdrowia.

Służą temu realizowane programy prozdrowotne, akcje i kampanie informacyjno – edukacyjne w szkołach, szkolenia, udział w imprezach plenerowych oraz informacje upowszechniane za pośrednictwem mediów lokalnych.

Zakres działań programowych i nieprogramowych podejmowanych przez Oświatę Zdrowotną i Promocję Zdrowia obejmował:

- profilaktykę palenia tytoniu;
- profilaktykę antydopalaczową;
- profilaktykę uzależnień;
- profilaktykę HIV/AIDS;
- promowanie aktywnego stylu życia i zasad zbilansowanej diety
- promowanie szczepień, w tym szczepień przeciwko COVID-19

PROFILAKTYKA DOTYCZĄCA ŚRODKÓW ZASTĘPCZYCH.

Celem akcji jest rozpowszechnienie informacji o zagrożeniach wynikających z zażywania narkotyków lub środków zastępczych tzw. dopalaczy. Informacje są umieszczone na stronie internetowej stacji, prowadzi się dystrybucję materiałów a także monitoring stron internetowych.

PROGRAM OGRANICZENIA ZDROWOTNYCH NASTĘPSTW PALENIA TYTONIU W POLSCE.

Celem rządowego programu, koordynowanego przez Państwową Inspekcję Sanitarną jest zmniejszenie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu i e-papierosów (choroby układu krążenia, oddechowego, nowotwory itp.) poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy.

W ramach programu podejmowane były następujące działania:

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

- realizacja obchodów „Światowego Dnia Bez Tytoniu” oraz „Światowego Dnia Rzucania Palenia” poprzez zamieszczenie informacji i artykułów na stronie internetowej i Facebooku,
- monitorowanie przestrzegania przepisów ustawy z dnia 9 listopada 1995 roku o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (t.j. Dz. U. 2021 r., poz. 276 ze zm.) Pracownicy Inspekcji Sanitarnej przeprowadzili 383 kontrole w zakładach pracy. Kontrole wykazały, że zakaz palenia papierosów tradycyjnych i elektronicznych jest przestrzegany.

„ARS, CZYLI JAK DBAĆ O MIŁOŚĆ?”

Program realizowany przez 112 uczniów w Zespole Szkół Zawodowych w Barlewickach. W ramach realizacji programu podejmowane są tematy dot. szkodliwości zażywania substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków, alkoholu i tytoniu oraz zagadnienia dot. świadomego macierzyństwa. Przeprowadzono 1 wizytację programu w placówce szkolnej.

PROFILAKTYKA HIV/AIDS.

Program skierowany do ogółu społeczeństwa. Informacje dot. profilaktyki w zakresie zachorowania na HIV/AIDS są umieszczone na stronie internetowej stacji i Facebooku. W Starostwie Powiatowym w Sztumie odbyła się olimpiada wiedzy. Uczestniczyło w niej 15 uczniów z 3 szkół średnich Nagrody dla laureatów olimpiady ufundowało Starostwo Powiatowe w Sztumie. Przeprowadzono 1 wizytację programu w placówce szkolnej.

Laureaci i uczestnicy Olimpiady w Sztumie

„ZNAMIE! ZNAM JE?”

Program skierowany do uczniów szkół średnich poruszający ważną tematykę dot. zachorowań na nowotwór skóry tzw. czerniak. Program był realizowany przez Zespół Szkół Zawodowych w Barlewickach.. Edukacją objęto 127 uczniów i 127 rodziców. Informacje o programie są zamieszczone na stronie internetowej i Facebooku. Przeprowadzono 1 wizytację programu w placówce szkolnej.

„SKĄD SIĘ BIORĄ PRODUKTY EKOLOGICZNE?”

Program skierowany do dzieci w wieku 5-6 lat uczęszczających do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, a także ich rodziców i opiekunów. Celem głównym programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych i higienicznych od najmłodszych lat. Program zrealizowały 2 przedszkola. Edukacją objęto 93 przedszkolaków i 7 pracowników. Informacje o programie są zamieszczone na stronie internetowej i Facebooku.

„TRZYMAJ FORMĘ!”

Celem Ogólnopolskiego Programu Edukacyjnego „Trzymaj formę!” jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki. W roku szkolnym 2021/2022 w programie uczestniczyły 2 szkoły: Szkoła Podstawowa w Szropach i Zespół Szkół w Czerninie z liczbą 159 uczniów, 40 rodziców, 10 pracowników szkoły. Informacje o programie są zamieszczone na stronie internetowej i Facebooku. W roku szkolnym 2022/2023 program jest kontynuowany.

BEZPIECZEŃSTWO DZIECI PODCZAS WYPOCZYNKU LETNIEGO I ZIMOWEGO.

Podczas trwania wycieczki letniej i zimowej prowadzi się intensywne działania dot. bezpieczeństwa wycieczki. Podczas pogadanek pozostawiane są materiały edukacyjne.

PROFILAKTYKA ZATRUĆ GRZYBAMI.

Informacje o grzybach jadalnych i trujących są umieszczone na stronie internetowej stacji. W sezonie jesiennym dyżur pełnią klasyfikatory grzybów.

PROFILAKTYKA GRYPY, OSPY, ODRY.

Podjęmowane działania mają na celu uświadomienie społeczeństwu zagrożeń związanych z zachorowaniem na grypę, ospę, odrę, a także propagowanie szczepień ochronnych. Informacje zawierające treści edukacyjne umieszczone są na stronie internetowej i portalu Facebook.

STOP WSZAWICY.

W miarę potrzeb są udzielane informacje dot. przebiegu zakażenia wszawicą, a także sposobów zapobiegania. Dystrybuowane są ulotki dot wszawicy.

KAMPANIA EFSA „WYBIERAJ BEZPIECZNA ŻYWNOŚĆ”.

Celem kampanii jest zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat roli nauki w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności oraz zachęcenie konsumentów do dokonywania świadomych wyborów żywieniowych. Informacje zawierające treści edukacyjne umieszczone są na stronie internetowej i portalu Facebook.

PROFILAKTYKA DOT. ZAKAŻEŃ KORONAWIRUSEM SARS-COV-2.

Prowadzone są intensywne działania informacyjne, edukacyjne i profilaktyczne w zakresie ochrony przed zakażeniem wirusem SARS – CoV -2 Na portalu społecznościowym Facebook i stronie internetowej stacji ukazują się komunikaty, dane, analizy, konferencje Ministerstwa Zdrowia dot. zapobiegania skutkom i zatrzymania transmisji koronawirusa w społeczeństwie.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Znaczącą rolę w ochronie zdrowia publicznego odgrywają działania wykonywane w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w ramach ustawowego opiniowania dokumentów planistycznych oraz warunków realizacji przedsięwzięć jak również w ramach uzgadniania dokumentacji projektowej inwestycji i dopuszczania do użytkowania zrealizowanych obiektów. Działania te realizowane są poprzez egzekwowanie właściwego zagospodarowania terenów oraz odpowiednich warunków higienicznych i sanitarnych, gwarantujących brak zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi.

W 2022 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Malborku w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na terenie powiatu sztumskiego rozpatrzył 105 spraw, które dotyczyły:

1. Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w ramach której dokonano uzgodnienia:
  - 9 projektów dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
  - 20 propozycji zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.
2. Oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w ramach której wydano:
  - 35 opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
  - 8 opinii w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.
3. Uzgadniania dokumentacji projektowej dotyczącej budowy lub zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych oraz planów i projektów technologicznych dostosowania istniejących lokali użytkowych do nowej funkcji – 10 wniosków.
4. Uzgadniania rozwiązań innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych, w tym w zakresie warunków technicznych – 1 wniosek (ocena higieniczna na materiały i wyroby stosowane w procesach uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi).
5. Stanowisk w ramach uczestniczenia w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych – 11 wniosków.
6. Wydawano opinie dotyczące m. in. o spełnienia wymagań sanitarnych w obiektach oświatowych, opiekuńczo wychowawczych i żywieniowych. Przekazania wniosków (1- wniosek). Wydawano również zaświadczenia o warunkach sanitarnych w zakładach,

Ocena stanu sanitarnego powiatu sztumskiego za 2022 r.

w których prowadzona jest działalność o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (1 wniosek). W 2022 r. rozpatrzono 11 wniosków.

W trakcie rozpatrywania spraw w 2022 roku na terenie całego powiatu sztumskiego przeprowadzono 8 kontroli i wizytacji w obiektach.